

Ernest Germain (= Ernest Mandel) (1960)

30 frågor och svar om Sovjetunionens Kommunistiska Partis historia

Vid Sovjetunionens Kommunistiska Partis 20:e kongress meddelade Anastas Mikojan i förbigående att *Sovjetunionens Kommunistiska Partis (bolsjevikerna) historia, Kortfattad kurs*, som 1938 utgavs av en ”kommission inom centralkommittén”, varken var korrekt eller sant marxistisk. Andra talare följde i hans spår och gav specifika exempel. Historikern Pankratova hävdade för sin del djärvt att denna *Kortfattad kurs* innehöll historiska förfalskningar och krävde att en ny vetenskaplig version av partiets historia skulle ges ut. I sin hemliga rapport gjorde Chrusjtjov narr av hur Stalin hade fått sitt eget lovtal inskrivet i denna historia.

Efter tre års slit har nu den nya versionen av *Sovjetunionens kommunistiska partis historia* sett dagens ljus. Det är ett verk av ett kollektivt författarskap: Ponomarjov, Volkov, Volin, Zajtsev, Kutjkin, Mints, Slepov, Sobolev, Timofejevskij, Chvovstov och Sjatagin. De flesta är ganska okända, förutom Ponomarjov som är en av cheferna för SUKP:s centralkommittés agitprop-sektion. En första översättning av detta långa arbete har just kommit ut i Italien (Editori Riuniti) – på inte mindre än 812 sidor. Det är denna översättning som vi här utsätter för en kritisk granskning.*

Den nya *SUKP:s historia* skiljer sig från den tidigare stalinistiska *Kortfattad kurs* huvudsakligen på tre områden, av vilka två handlar om form och en om innehåll. Den utvidgar analysen av vissa objektiva fenomen, av Lenins viktigaste arbeten och beskriver mer i detalj den ryska arbetarrörelsens förhistoria. Den behandlar Sovjetunionens historia, som i *Kortfattad kurs* slutade 1938, fram till tjuogoandra kongressen, dvs. till början av 1959. Den modifierar (och avfärdar delvis) den stalinistiska versionens bedömningar av vissa politiska och ekonomiska problem som den sovjetiska staten och kommunistpartiet ställdes inför mellan 1918 och 1938. Den rensar också ut de mest monstruösa av de stalinistiska förfalskningarna. Den största ”nyordningen” gäller Moskvarättegångarna, till vilka 1938 års *Kortfattad kurs* hade ägnat ett helt kapitel. Den nya versionen rehabiliterar inte de gamla bolsjevikerna, partiets ledare, medlemmarna i Lenins centralkommitté, grundarna av sovjetstaten, vilka under dessa rättegångar lögnaktigt och skamligt anklagades för de värsta brott. Inte heller slår man fast att dessa rättegångar var skändligt arrangerade skådespel. Man förbigår helt enkelt med tystnad hela denna viktiga period, som den ”officiella” opinionen i dagens Sovjetunionen benämner ”personkulten”. Moskvarättegångarna blir på så sätt – för att använda George Orwells terminologi – ett ”ickefakta”.

Detta fenomen speglar en tragisk paradox: när de nya kollektiva författarna tog sig för att sudda ut en historisk förfalskning, ersatte de den med en ny. Visserligen är den nya mindre monstruös än den gamla, men inte desto mindre är den en förfalskning. Detta är kännetecknande för arbetet som helhet. Vilsledande tolkningar, om inte rena och skära förfalskningar, och lögner genom utelämnande kan fortfarande räknas i hundratal – även om ett litet steg har tagits i riktning mot sanningen. Men då man fortfarande behåller många lögner, eller tillverkar nya, har författarna trots detta lilla steg snärjt in sig i oupplösliga motsättningar.

* Vi sidhänvisar i fortsättningen till den svenska utgåvan av *Sovjetunionens kommunistiska partis historia*, Arbetarkultur 1962, hädanefter kallad *SUKP:s historia*. Det finns måhända en del smärre skillnader mellan den svenska upplagan och den italienska som Mandel hänvisar till, men eftersom vi inte haft tillgång till den senare så har vi inte kunnat jämföra versionerna. – Red.

Den stalinistiska versionen av bolsjevikpartiets historia var konsekvent, helt enkelt manikeisk*. På ena sidan stod de ”goda” människorna, huvudsakligen Stalin och hans ”trogna kompanjoner” (med Lenin i baksätet). På andra sidan stod de ”dåliga” människorna, förrädarna och spionerna som sålt sig till de kapitalistiska makterna och som från 1918 och framåt önskade återupprätta kapitalismen: alla de som hade opponerat mot Stalin vid något tillfälle under hans väg till makten.

För att kunna pressa in historien i detta enkla mönster tvingades man naturligtvis behandla fakta som om de var någon slags formbar plast. Datum, personer och händelser förvanskades skoningslöst – för att inte tala om idéer. Denna ”historia” liknar den verkliga historien på samma sätt som en mardröm liknar verkligheten. Dess aktörer lånar från verkligheten de levandes konturer och tingens yttre former, men där slutar de synbara sambanden mellan sanning och myt. Förutom några allvarliga motsägelser¹ kan man inte förneka att *Kortfattad kurs* hade förtjänsten av inre sammanhang.

Den nya *SUKP:s historia* har behållit de flesta av bristerna. Men samtidigt har den förlorat den enda förtjänsten. Manikeismen har försvunnit – den var trots allt den labyrintiska tråden genom denna demoniska tolkning av historien, som var utmärkande för Stalin och stalinismen – men den har inte ersatts av någon annan tråd genom labyrinten. Således framstår den nya versionen som en brokig blandning av motsägelser.

Det är inte längre Stalin som är hjälten i Sovjetunionens historia; det är den ”leninistiska centralkommittén”. Men författarna avstår nogsamt från att nämna medlemmarna i denna centralkommitté, vare sig 1917, 1920, 1923, eller ens 1927. Och av goda skäl! De flesta av dem mördades under den stalinistiska terrorn.

De olika oppositionella är inte längre spioner, imperialismens betalda agenter, utan istället ”opportunisterna”, ”revisionisterna”, ”obevekliga motståndare till leninismen”. Följaktligen framträder de som representanter för ideologiska strömningar. Men författarna avstår nogsamt från att specificera deras idéer och citera deras arbeten, plattformar eller artiklar. Och av goda skäl! I ljuset av avslöjandena i Chrusjtjovs hemliga rapport vid tjugonde kongressen skulle det korrekta i dessa idéer bli slående uppenbart för alla sovjetiska medborgare.

De värsta excesserna under den stalinistiska perioden förbigås inte längre med tystnad, inte när det handlar om ”brott mot sovjetisk lag” eller om de katastrofala missgreppen i den ekonomiska politiken (speciellt jordbrukspolitikens uppenbara misslyckande). Men dessa missgrepp – som avgjorde miljoner människors öde, som kostade det sovjetiska folket helt onödiga och omänskliga uppoffringar, som förintade hela den berömda ”leninistiska centralkommittén”, den som ansågs vara den verkliga grundaren av den sovjetiska staten – förklaras enbart med en referens till ”personkulten”, och ursäktas till och med delvis! Här är det synnerligen märkliga marxister som tolkar ett av de grymmaste dramerna i vår tids historia utan någon referens till klasskampen, till kampen mellan sociala grupperingar, till ekonomiska och sociala problem, utan uteslutande appellerar till psykopatologin.

Man behöver inte vara profet för att med visshet förutspå – även om kommunistpartierna betraktade den tidigare *Kortfattad kurs* som en ”bibel” under 15 år (1938-1953) – att det inte kommer att dröja lika många år innan den nya *SUKP:s historia* följer denna *Kortfattad kurs*

* *Manikeisk* härstammar från substantivet *manikeism* som är beteckningen på en numera utdöd religion som hade starka dualistiska drag (världen byggde på kamp mellan de två principerna ljus och mörker). Begreppet används för att beskriva ett tänkande som bygger på absoluta motsatser, dvs när man är onyanserad och benägen att se världen i svart och vitt, vilket uppenbarligen är det som Mandel syftar på här. – *Red.*

¹ *Kortfattad kurs* påstår t ex å ena sidan att ”trotskisterna, zinovjeviterna, bucharinisterna”, et al, förvandlades från en ideologisk strömning till ett ”kontrarevolutionärt band” med början 1932; å andra sidan påstår den att de var utländska spioner sedan 1918.

till högen av arbeten som improviserats fram för ett tillfälle och nu glömts och fördömts, såvida den inte bara slängs i högen av gamla papper. Andra ”historior” kommer att dyka upp, och ta samma väg till glömskan, tills det produceras en historia utan förfalskningar och falsarier, vilka än dess författares politiska bedömningar av olika händelser må vara.

Denna utveckling blir alltmer ofrånkomlig eftersom tystnadens skynke bit för bit börjar lyftas från de första faserna i sovjetrepublikens historia. Protokollen från centralkommitténs möten 1917 har publicerats; de från 1918 är på väg. Det hyllade arbetet av John Reed, [Tio dagar som skakade världen](#), Antonov-Ovsejenkos memoarer och ögonvittnesrapporter från Oktoberrevolutionen, har äntligen åter tryckts upp. Lenins testament, brev och anteckningar som skandalöst undanhölls i de första utgåvorna av hans *Samlade verk* som publicerades på Stalins tid², har sett dagens ljus. Under dessa förhållanden räcker det för unga historiker, unga ekonomer och unga kommunister, i Sovjetunionen och överallt, att jämföra dessa original med den nuvarande versionen av *SUKP:s historia* för att omedelbart avslöja författarnas desinformation. Och när polisen har förlorat sin makt att hota dem med deportering eller bestraffningar för byråkratiförräderi, kommer de inte att misslyckas med uppgiften.

Rekonstruktionen av den historiska sanningen i Sovjetunionen är en nödvändig, oundviklig och naturlig följd av den byråkratiska regimens avlägsnande. Nödvändig eftersom en renässans av det marxistiska tänkandet inte kan ske i ett vakuum och måste ta sin utgångspunkt i det bästa som uppnåtts under tidigare år (vilket inte alls innebär att det själv identifierar sig med detta). Oundviklig eftersom den unga generationen av kommunister, i kampen för en genuin sovjetdemokrati, kommer att börja med att fördöma alla de brott mot denna demokrati som begåtts mot kommunister och sovjetiska tendenser under den stalinistiska perioden.

Så den hybrida karaktären av *SUKP:s historia* – halvvägs mellan stalinistisk förfalskning och historisk sanning – är när allt kommer omkring bara en återspeglning av den sovjetiska verkligheten idag, där trycket från massorna och de objektiva villkoren har tvingat byråkratin att avskaffa den stalinistiska diktaturens mest monstruösa uttryck, men där samtidigt den byråkratiska degenereringens fundamentala karakteristika finns kvar.

En av den stalinistiska ideologins mest utmärkande aspekter var att ifrågasätta objektiv vetenskap och nyttan därav – åtminstone när det gällde samhällsvetenskaper. Historia, hävdade man, måste vara ett instrument i klasskampen. Och för att bevara sovjetstaten, trygga mänsklighetens framtid, försvara de proletära miljonernas intressen, var det nödvändigt att förfalska en del ”mindre” historiska fakta, bara ”småborgerliga objektivisterna” kunde ta strid om detta. Ännu idag är denna idé inte helt övergiven inom stalinistiska kaderkretsar. Det är riktigt att marxister specifikt hävdar att den historiska sanningen är ett vapen i klasskampen – åtminstone i händerna på progressiva klasser eller sociala formationer. Det är de konservativa och reaktionära historiska grupperingarna, de som har privilegier att försvara eller brister att dölja, som måste dölja eller deformera sanningen.

Självklart kan inte proletariatet, eller dess parti, under klasskampens alla skeden garantera att man säger sanningen till fienden. Ingen kommandant vill avslöja sina projekt eller sina styrkors exakta tillstånd för att riskera stridens utgång; ingen seriös facklig ledare vill i början av striden avslöja sina verkliga intentioner, sin strategi eller tillståndet i strejkfonderna för bossarna. Men här handlar det varken om vetenskap eller om historia. Att deformera historien

² I introduktionen till volym XXXVI av Lenins *Samlade verk* står det:

”Genom beslut av Sovjetunionens Kommunistiska Partis centralkommitté, publicerar Institutet för marxism-leninism fem volymer (36 till 40) som tillägg till de fyra utgåvorna av Lenins arbeten. Volym 36 inkluderar arbeten som ingick i den tredje utgåvan, men som inte fanns med i den fjärde, liksom texter av Lenin som publicerats efter den fjärde utgåvan av hans ’kompleta’ arbeten.” [Eng. översättarens kursiveringar]

inför ens egen klass eller ens eget parti är att förfuska ett teoretiskt verktyg som är oundgängligt för nuvarande och framtida strider och segrar. Att ljuga inför sin egen klass är att sänka dess medvetenhetsnivå. Lenin uttryckte sig med all önskvärd tydlighet på denna punkt när han i [”Vänsterismen” – kommunismens barnsjukdom](#) slog fast att det är nödvändigt att veta hur varje taktik ska tillämpas ”för att höja och inte för att sänka den *allmänna* nivån av proletär medvetenhet, revolutionär anda samt förmåga till kamp och seger.”

När de nu förfalskar historien, när de ljugar inför den egna klassen, när de gör det möjligt att förr eller senare upptäcka dessa lögner, sår de bara demoralisering, cynism och misstänksamhet mot partiet och marxismen i allmänhet. Om de förvandlar den marxistiska metoden från ett instrument för kritisk analys av den objektiva verkligheten till ett instrument för underdånigt försvar för den ena eller andra subjektiva ”taktik” som förs av en ”genial ledare”, ett offer för ”kulten av hans egen personlighet”, och istället för att analysera verkligheten gör en grov travestering av den, blir de oförmögna att arbeta fram en korrekt strategi och taktik, vilken måste ta sin utgångspunkt i verkligheten. De underminerar också förtroendet bland manskapet i styrkorna och i partiet.

Om det så bara var av detta skäl skulle de korrigeringar som vi på de följande sidorna gör av ett par av de mest anslående historiska förfalskningarna i den nya *SUKP:s historia* vara högst motiverade och nödvändiga. Några kommer att säga att allt detta är ”gammal skåpmat” och ”överspelat”, men den som än är okunnig om den egna rörelsens och klassens historia är inte korrekt beväpnad för att rätta till gamla eller nya fel och kommer att vara oförmögen att lösa de uppgifter som kommande strider ställer.

Tillrättaläggandet av förfalskningarna och lögnerna genom utelämnning i den nya *SUKP:s historia* är inte bara till hjälp för det som speciellt ligger nära våra hjärtan: den fullständiga och totala rehabiliteringen av Leo Trotskij, Vänsteroppositionen och alla de gamla bolsjevikerna. Det ger också en viktig politisk skolning för revolutionärer i de underutvecklade länderna, militanter i den koloniala revolutionen, som står inför strategiska och taktiska problem som är jämförbara med dem som konfronterade bolsjevikerna innan och efter 1917. Att studera sovjetiska KP:s sanna historia skulle kunna vara dem till stor hjälp för att lösa dessa problem. Precis som *Kortfattad kurs* från 1938 är den nya *SUKP:s historia* ett hinder som måste klaras av på vägen till sådana studier.³

1. Oktoberrevolutionens utveckling och lärdomar

Fråga 1. Genom hela *SUKP:s historia* framställs den ”leninistiska centralkommittén” som den genuina inspiratören, organisatören och garanten för den stora Oktoberrevolutionen. Men denna leninistiska centralkommittés sammansättning är noggrant dold för läsaren. Vilka var medlemmarna i denna centralkommitté före, under och efter segern i oktober, och vilket blev deras öde?

Svar: I augusti 1917 valdes 21 bolsjevik till medlemmar i centralkommittén. Av dessa 21 dog sju en naturlig död: Sverdlov, Lenin, Dzerzjinskij, Nogin, Artem, Kollontaj och Stalin. Två mördades av kontrarevolutionen: Uritskij och Sjaumjan. Elva blev offer för den stalinistiska terrorn – en mördades utomlands av GPU: Trotskij – och 10 dog i stalinistiska fängelser: Zinovjev, Kamenev, Rykov, Bucharin, Miljutin, Krestinskij, Sokolnikov, Bubnov,

³ Vid Sovjetunionens KP:s 20:e kongress deklarerade Pankratova:

”Om den historiska verkligheten presenteras på ett sätt som inte stämmer med sanningen, kan det bli ett hinder för våra kadrens och vänners ansträngningar utomlands, för att korrekt applicera de värdefulla erfarenheterna från Sovjetunionens Kommunistiska Partis kamp. Tyvärr för vi inte en resolut kamp mot avvikelser från det sätt på vilket Lenin bedömde historiska händelser, mot alla antihistoriska och överförenklande element, mot en subjektiv inställning till historien, mot moderniseringen [!] av historien och anpassad [!] till varje given och rent konjunkturrell [!] situation.”

Smilga, Berzin; den tjugoförste, Muranov, försvann spårlöst, förmodligen även han likviderad 1938.*

Mellan 1918 och 1921 var 31 bolsjeviker medlemmar i centralkommittén. Av dessa 31 dog nio av naturliga orsaker: Lenin, Dzerzjinskij, Uritskij, Sverdlov, Artem, Nogin, Stutjka, Stalin och Kalinin. En drevs till självmord: Tomskij. Arton mördades under den stalinistiska terrorn: Zinovjev, Kamenev, Jevdokimov, Smirnov, Trotskij, Radek, Serebrjakov, Sokolnikov, Rykov, Bucharin, Rakovskij, Beloborodov, Smilga, Krestinskij, Rudzutak, Bubnov, Miljutin and Preobrazjenskij. En utsattes för den stalinistiska terrorn, men överlevde: Stasova. En försvann utan ett spår: Muranov. En lever ännu och är fortfarande medlem i centralkommittén: Andrejev.

I oktober 1917 valdes centralkommitténs politbyrå för första gången. Den hade sju medlemmar: Lenin, Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Sokolnikov, Bubnov och Stalin. Två av dessa sju dog en naturlig död; de andra fem dödades av den stalinistiska terrorn. Fram till 1923 deltog följande i politbyrån: Lenin, Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Bucharin, Stalin, Preobrazjenskij, Serebrjakov, Tomskij och Rykov. Av dessa 10 blev åtta offer för den stalinistiska terrorn.

Slutsatsen är uppenbar: den stora majoriteten av medlemmarna i den "leninistiska centralkommittén" dödades under Stalins regim. I den gamla versionen av partihistorien (*Kortfattad kurs* från 1938) påstår man att dessa revolutionärer var äkta kontrarevolutionärer, imperialistiska agenter, spioner och till och med fascister och "hitlerister". Därmed förminskas oundvikligen Lenins förtjänster: vad ska man tänka om en revolutionär ledare som har en majoritet av kontrarevolutionärer som sina mest betrodda medhjälpare?

Idag har Lenin "rehabiliterats", "hans" centralkommitté höjs till skyarna. Men hur ska man kunna låta bli att dra slutsatsen att utrotningen av majoriteten av medlemmarna i denna centralkommitté varken var en "beklaglig olycka" eller en tillfällig nyck av en psykopat ("personkulten"), utan att den utgör det mest uppenbara bevis för att en kolossal politisk omvandling hade ägt rum i Sovjetunionen mellan Lenin-perioden och Stalins triumf? Hur ska man kunna undvika att inse att det handlade om en kontrarevolution, mer exakt en politisk kontrarevolution, som vi längre fram ska specificera?

Fråga 2: Redogör *SUKP:s historia* för vilken roll som medlemmarna i denna "leninistiska centralkommitté" spelade i den ryska arbetarrörelsens historia före 1917?

Svar: Det gör den, men uteslutande för att tala illa om dem! När "Lenins eminenta medhjälpare", "partiets organisatörer", citeras, så namnges de sällan. Deras namn anges bara när man riktar hätsk kritik mot dem. Det ligger något ganska ologiskt i det här, men vi saknar utrymme för att undersöka all denna kritik. Men även om den var sann, skulle det fortfarande handla om lögn genom utelämnande. Vem kan inbilla sig att Lenin, genom hela revolutionseran och de första åren av sovjetmakt, skulle ha godkänt en centralkommitté vars medlemmar endast hade misstag som meriter?

Ibland når dessa lögn genom utelämnande det groteskas höjder. Så "glömmer" man i boken att nämna (sid. 193) att centralkommittén sände Kamenev till Ryssland 1914 för att leda fraktionen i Duman och i *Pravda*. Man "glömmer" att nämna att Zinovjev valdes till president för Kommunistiska Internationalen vid dess grundningskongress och skulle komma att inneha denna post till 1926. Man "glömmer" även att nämna sammansättningen av bolsjevik-delegationen till denna kongress, och av goda skäl: den bestod av Lenin, Trotskij, Zinovjev, Stalin, Bucharin och Tjitjerin. Man "glömmer" att påpeka att det var Trotskij som talade för

* Han överlevde i själva verket den stora terrorn. Han lämnade 1939 politiken och dog 1959 i Moskva. – *Red*

bolsjevik-fraktionen i parlamentet när man meddelade att fraktionen skulle lämna församlingen (sid. 257). Man ”glömmer” att nämna att Trotskij var den förste bolsjevik-presidenten i Petrograd-sovjeten och att han som sådan också ledde sovjetens revolutionära militärkommitté, vilken fått äran att förbereda upproret. Man ”glömmer” också att ange sammansättningen av den första revolutionära regeringen (Folkkommisariernas råd, lett av Lenin, valt vid den Andra allryska sovjetkongressen) (sid. 263).

Sammansättningen kan man emellertid finna i John Reeds bok, som nu säljs i Sovjetunionen: Lenin, Miljutin, Sjljapnikov, Antonov-Ovsejenko, Krylenko, Dybenko, Nogin, Lunatjarskij, Stepanov, Trotskij, Lomov, Teodorovitj, Avilov, Stalin.

Fråga 3: Vilka var uppgifterna för den ryska revolutionen 1917?

Svar: Den ryska revolutionen störtade borgarklassens och godsägarnas makt, etablerade proletariats diktatur och öppnade vägen för expropriering av kapitalisterna och nationalisering av produktionsmedlen. Samtidigt löste den den borgerlig-demokratiska revolutionens viktigaste uppgifter, vilka borgarna visat sig oförmögna att lösa: en radikal jordreform, den nationella frågan, frågan om landets enande, etc.

Men i detta ämne sprider *SUKP:s historia* extrem förvirring. Denna förvirring härrör ur det faktum att författarna inte alltid önskar erkänna det uppenbara, nämligen att Lenin (och efter honom majoriteten i bolsjevikpartiet) modifierade partiets strategi i april 1917, och att han i stort anslöt sig till teorin om den permanenta revolutionen.

Vid tiden för den ryska revolutionen 1905 fanns tre motstridiga positioner inom Ryska Socialdemokratiska Arbetarpartiet:

- a. Mensjevikerna tog sin utgångspunkt i det faktum att Ryssland ännu inte hade genomgått en segerrik borgerlig revolution och menade att revolutionens huvudsakliga uppgift var att störta tsarismen och eliminera de halvfeodala kvarlevorna i den ryska ekonomin och i samhället. Proletariatet skulle ge kritiskt stöd till det liberala borgerskapet för att tvinga det att genomföra denna revolution på det mest radikala sättet, medan de samtidigt stred för sina egna omedelbara krav (strejkrätt, allmän rösträtt, åttatimmars arbetsdag, etc.).
- b. Bolsjevikerna tog sin utgångspunkt i observationen att borgarklassen stod inför ett starkt koncentrerat och medvetet industriproletariat, organiserat i marxistiska partier, och under den aktuella perioden inte var kapabel att genomföra den borgerlig-demokratiska revolutionens klassiska uppgifter av rädsla för massornas revolutionära agerande. Samtidigt observerade Lenin att, med hänsyn till proletariats begränsade tyngd i samhället och den kapitalistiska substrukturens svaghet i landet, proletariats parti inte kunde hoppas på att ensamt erövra makten. Om revolutionen drevs till sitt yttersta skulle det sluta med en ”proletariats och böndernas demokratiska diktatur”, inom vilken arbetarnas parti skulle kunna delta i en koalitionsregering tillsammans med ett bondeparti. Denna segerrika revolution skulle bara bli en radikal borgerlig-demokratisk revolution, och inte omedelbart övergå i en socialistisk revolution.
- c. Trotskij ansåg, som mensjevikerna och Lenin, att nyckelfrågan var jordreformen. Men medan mensjevikerna trodde att den liberala bourgeoisien kunde genomföra en radikal jordreform, och Lenin trodde att denna reform kunde bli en uppgift för en koalitionsregering mellan ett arbetar- och ett bondeparti, hävdade Trotskij att endast proletariatet kunde ge bönderna jord på ett radikalt sätt. Han specificerade det med att historien hade visat att bönderna var oförmögna att formera stora nationella ”verkliga bondepartier”, och att de alltid följde antingen ett borgerligt eller ett arbetarparti.

Oktoberrevolutionens historia visar att Trotskij hade rätt – det var först när bolsjevik-regeringen bildats som dekretet om utdelningen av jord till bönderna röstades igenom.

Oktoberrevolutionens historia visar att Trotskij hade rätt – det var först när bolsjevik-regeringen bildats som dekretet om utdelningen av jord till bönderna röstades igenom.

För att möjliggöra segern i oktober förändrade Lenin partiets inriktning vid konferensen i april 1917. Han modifierade partiprogrammet, vilket krävde att en demokratisk republik skulle inrättas, och fick inskrivet att målet var att omedelbart upprätta proletariats diktatur, en sovjetstat.

Allt detta står fullständigt klart idag, men *SUKP:s historia* försöker krångla sig ur det på olika sätt. Den försöker förneka att bolsjevikpartiets strategi förändrades i april 1917. För att styrka detta antyder den att inriktningen för Aprilteserna, som Lenin gjorde utkastet till, och bolsjevikpartiets beslut vid april-konferensen, var ”kampen för övergången från den borgerlig-demokratiska till den socialistiska revolutionen.” (sid. 229)

Vi ska senare återvända till vad som är felaktigt i denna formel. Men vi kan redan nu observera att den står i motsättning till bolsjevikernas ”strategiska mål” från 1905, vilket *SUKP:s historia* själv inser då den korrekt meddelar (sid. 91) att den ”arbetarnas och böndernas revolutionära demokratiska diktatur” som Lenin förutsagt 1905 inte var en socialistisk diktatur utan bara en ”demokratisk” diktatur. Önskar författarna till *SUKP:s historia* ifrågasätta det faktum att Oktoberrevolutionen installerade en proletär, socialistisk diktatur i Ryssland?

Detta desperata försök att förneka Lenins förändrade strategiska linje 1917 – ett försök som fördunklar hela problemet om det revolutionära partiets strategi i efterblivna länder, speciellt i koloniala länder – har avslöjats av oräkneliga vittnen från perioden. Låt oss citera två som författarna till *SUKP:s historia* ska finna svårt att ifrågasätta.

1924 publicerade Molotov en artikel med rubriken *Lenin och partiet under Februari-revolutionens tid*. Där hittar vi följande passage:

Men det är nödvändigt att öppet säga att partiet inte hade den klara vision och den beslutsamhet som krävdes i den revolutionära stunden. Det hade inte dem eftersom det inte hade en tydlig inriktning mot den socialistiska revolutionen. I allmänhet saknade det revolutionära partiets agitation och hela dess praktik en solid grund, ty dess tänkande hade inte nått ända fram till den djärva slutsatsen att en omedelbar kamp för socialismen och den socialistiska revolutionen var vad som krävdes.

Trotskij hade dragit denna ”djärva slutsats” redan 1905. Lenin gjorde det efter Februari-revolutionen. Detta är den historiska sanningen.

Volym XX av Lenins *Samlade verk* gavs ut 1928. Den var redigerad av Lenin-institutet under kontroll av centralkommittén. Den första delen av denna volym behandlar speciellt bolsjevikpartiets april-konferens 1917. Här är vad som deklarerats i en not på sidorna 557-58 (tyska utgåvan) om konferensens ärende:

Vid denna konferens fanns en liten grupp, huvudsakligen bestående av en del av delegaterna från Moskva-kommittén och Moskva-regionen (Nogin, Rykov, Smidovitj, Ovsianikov, Angarskij och andra); dess uppfattning om revolutionen sammanfaller i stora stycken med den ståndpunkt som bolsjevikerna hade 1905 (formeln ”arbetarnas och böndernas diktatur”)... Kamenev, vars ståndpunkt låg nära denna grupp, anförtroddes av dem att presentera en motrapport.

Det var denna ”Moskva”-ståndpunkt Lenin hänvisade till när han gentemot den ställde upp teserna om sovjeternas maktövertagande (sid. 334-36). Det är sant att han ansåg att denna makt ”inte ännu” skulle vara socialistisk, men ändå ”mer än borgerlig-demokratisk”. Men på

denna punkt har historien korrigerat kamrat Lenin. Ingen vill idag förneka Oktoberrevolutionens socialistiska karaktär. Att inte vilja förstå detta problem innebär att man blockerar varje möjlighet att hjälpa kommunistiska partier i koloniala länder att arbeta fram en korrekt strategi. Det innebär att man missar lärdomarna, inte bara från Oktoberrevolutionen, utan också från den jugoslaviska revolutionen och den kinesiska – för att inte nämna de dussintals negativa lärdomar som erfarits av kommunistiska partier som hängt sig fast vid de föråldrade teserna från 1905 och vägrat ta sikte mot en proletariats diktatur understödd av fattigbönderna.

Fråga 4: Vilka är de allmänna lärdomarna av Oktoberrevolutionen i denna fråga?

Svar: När det gäller revolutionens huvudsakliga drivkrafter i länder som inte har genomgått en fullbordad borgerlig-demokratisk revolution, är lärdomarna från Oktoberrevolutionen att alliansen mellan arbetarna och bönderna bara kan komma till stånd genom proletariats diktatur (proletariats maktövertagande), endast den kan genomföra en radikal jordreform. Denna lärdom har bekräftats av den ryska, kinesiska och jugoslaviska revolutionen. Det finns inte något exempel i historien under de senaste 40 åren att ett land har lyckats fullborda den borgerliga revolutionens klassiska uppgifter utan att proletariatet först tagit makten.

Däremot finns det oräkneliga exempel på revolutioner som, på grund av att de inte utmynnade i proletariats diktatur, stannade upp efter erövringen av politiskt oberoende (Indien, Indonesien, Egypten, Marocko, Tunisien, etc.), eller som efter störtandet av imperialismens politiska agenter (Irak, Venezuela) inte lyckades lösa jordfrågan, för att inte tala om att industrialisera landet. Den andra kinesiska revolutionens historia (1925-27) bekräftar samma lärdom.

Fråga 5: Har författarna till *SUKP:s historia* beskrivit denna lärdom?

Svar: Nej, det har de inte, trots att den kan återfinnas i många av Kommunistiska Internationalens dokument, såväl som i följande text av Lenin:

Vi vet av egen erfarenhet – och vi ser det bekräftas under alla revolutioner under den moderna epoken, säg 150 år, över hela världen – att resultatet har blivit detsamma överallt: varje försök av småborgerskapet, speciellt bönderna, att leda ekonomin på egen hand har misslyckats. Proletariats ledarskap eller kapitalisternas – det finns ingen medelväg. Alla som förlitar sig på en sådan medelväg förlitar sig på fantasier, är bara drömmare. ("Tal vid Allryska Transportarbetarkongressen", den 27 mars 1921. *Collected Works [CW]*, vol. 32, s. 272-284)

Det här är samma idé som vägledde Trotskij när han arbetade fram sin teori om den permanenta revolutionen. Trotskij skrev 1905:

Den ryska revolutionen kommer [...] inte att tillåta att det upprättas någon slags borgerligt-konstitutionell regim som kan lösa ens demokratins mest primitiva frågor [...] Följaktligen är böndernas mest elementära revolutionära intressen – t.o.m. bondeklassen i sin *helhet*, som *stånd* – sammanknutna med hela revolutionens öde, dvs. med proletariats öde. *För bönderna kommer proletariatet vid makten att framstå som den klass som har befriat dem....*

Men är det inte möjligt att bönderna kommer att tränga undan proletariatet och ta dess plats? Detta är omöjligt. All historisk erfarenhet talar emot detta antagande. Den historiska erfarenheten visar att bönderna är absolut oförmögna att spela en *självständig* politisk roll.

Istället för att erkänna denna åsiktsidentitet, eller åtminstone antyda den, fladdrar författarna till *SUKP:s historia* iväg med påhittet att "Trotskij önskade hoppa över den borgerlig-demokratiska revolutionens stadium" och att han ville "isolera proletariatet från bönderna" (sid. 94). Det räcker att man jämför denna "analys" av teorin om den permanenta revolutionen med den definition som författaren själv gett, vilken vi just har citerat, för att förstå hur den deformerats, om inte förfalskats.

Fråga 6: Kanske stalinisterna och chrusjtjoviterna ändå följde denna lärdom i praktiken, trots att de pekade finger åt den i teorin?

Svar: Tyvärr inte! Vid alla tillfällen då kommunistiska partier har ställts inför kraftfulla revolutionära rörelser i kolonierna har de idealiserat den nationella bourgeoisien och ingått långvariga allianser med den, lagt massrörelsen i händerna på den och till slut blivit brutalt undertryckta av samma bourgeoisie. Detta är långt ifrån att kämpa för proletariatets hegemoni i revolutionen och ta sikte mot proletariatets diktatur. Det började med det tragiska experimentet med Ching Kai-shek 1925-27, fortsatte i Iran under Mossadeq, i Guatemala under Arbenz, i Egypten under Nasser, i Argentina under Frondizi och i Marocko under kung Muhammed V. För närvarande sker det i Irak under Kassem, i Indien under Nehru och i Indonesien under Sukarno. Resultaten där kommer inte att vara mer upplyftande än någon annanstans.

Det handlar verkligen inte om att ett kommunistiskt parti måste ta strid om makten under vilka styrkeförhållanden som helst, eller att förbjuda det att kritiskt stödja en borgerlig nationell rörelse om denna rörelse effektivt leder massrörelsen mot imperialismen.

Tyvärr visar alla de ovan nämnda exemplen att kommunisterna, under Chrusjtjov såväl som under Stalin, försummade otaliga tillfällen att på kort eller medellång tid bli den dominerande kraften bland folket, när de krypande underställde sig det borgerligt-nationella ledarskapet och bidrog till att skapa en bas för det bland massorna.

De enda undantagen är de jugoslaviska och kinesiska kommunistpartierna, vilka gick emot Stalins direktiv och tog upp och vann kampen om makten. Genom att upprätta proletariatets diktatur löste de den borgerlig-demokratiska revolutionens uppgifter ”på vägen”. Men de stannade inte vid detta utan gick snabbt vidare till ”kollektiva åtgärder”, precis som Trotskij hade förutsagt långt tidigare 1905.

Fråga 7: Vad innebar Februarirevolutionen?

Svar: *SUKP:s historia* karakteriserar Februarirevolutionen 1917 som en borgerlig-demokratisk revolution som det gällde att ”förvandla” till en proletär revolution (sid. 223). Det är sant att ett par meningar som Lenin yttrade i april 1917 – som inte går att återfinna i någon av Lenins senare analyser av revolutionen – stöder denna definition. De data som författarna till *SUKP:s historia* lägger fram bidrar bara till att förstärka denna definitions förvirrade, eller åtminstone ofullständiga, karaktär.

Den ”borgerligt-demokratiska revolutionen”, Februarirevolutionen 1917, karakteriserades av det faktum att den inte löste sin huvuduppgift. Författarna till *SUKP:s historia* förklarar på sidan 218 helt riktigt att den provisoriska regeringen, som Februarirevolutionen upprättade, varken ville ge jorden till bönderna eller var förmögen till det. De specificerar samtidigt att Oktoberrevolutionen genast ”löste de socialistiska uppgifterna och samtidigt slutförde den borgerligt demokratiska revolutionen” (sid. 277). Nu hävdar *SUKP:s historia* på annan plats att den mest brännande uppgiften för den ryska borgerlig-demokratiska revolutionen var ”störtandet av godsägarnas makt” (sid. 78), eller ännu bättre, att ”avskaffa de sista kvarlevorna av livegenskapen” (sid. 209). Uppenbarligen var dessa mål inte uppnådda i februari 1917 – om de varit det så skulle bönderna aldrig ha givit sitt stöd till Oktoberrevolutionen. Genom att på sidan 216 hävda att ”den borgerligt demokratiska februarirevolutionen uppnådde partiets främsta mål, tsarismens störtande, och gjorde det möjligt att avskaffa kapitalismen och upprätta socialismen”, hoppas författarna till *SUKP:s historia* själva över huvuduppgiften för det ”borgerlig-demokratiska stadiet”, nämligen fördelningen av jorden, och ”ignorerar” böndernas avgörande tyngd! Alla dessa snurriga motsägelser är ett resultat av försöken att ignorera teorin om den permanenta revolutionen.

Fråga 8: När började Oktoberrevolutionen, vem ledde den och när segrade den?

Svar: *SUKP:s historia* upprepar – men mildrar – de grova förfalskningarna i *Kortfattad kurs* från 1938. Den senare hade mage att skriva att Trotskij vid centralkommitténs historiska möte den 10 oktober 1917, där beslutet om resningen togs, inte röstade direkt mot resolutionen men lade fram ett ändringsförslag – vilket han inte lyckades få stöd för – som skulle reducera resningen till intet. Han föreslog att resningen inte skulle inledas före öppnandet av den Andra sovjetkongressen; detta skulle ha fördröjt resningen, avslöjat dess datum i förväg och varnat den provisoriska regeringen.

Då John Reeds hyllade bok *Tio dagar som skakade världen* nu har publicerats, har man tvingats överge denna avskyvärda förfalskning som anklagar Trotskij, resningens huvudorganisatör och ledare, för att ha önskat att den misslyckades (!). John Reeds bok är inte vilken gammal bok som helst. Dess förord skrevs av Lenin. I volym XXXVI av hans *Samlade verk* [CW vol. 36, s. 519] är detta förord återgivet. Det karakteriserar John Reeds bok så här:

Jag rekommenderar den oförbehållsamt till världens arbetare. Detta är en bok som jag skulle vilja se publicerad i miljoner exemplar och som borde översättas till alla språk. Den ger en sanningsenlig och livfull skildring av händelser som är av största betydelse för förståelsen av vad den proletära revolutionen och proletariatets diktatur egentligen är.

John Reeds bok skonar verkligen inte ett enda ord av den stalinistiska förfalskningen.

Den nya version av händelserna som *SUKP:s historia* ger oss är knappast mer sannfärdig. Då man inser att alla sovjetiska läsare (och alla kommunistiska läsare i hela världen) kan jämföra den med John Reeds arbete, framstår den som nästintill löjlig.

Den börjar med att ta upp det ovan nämnda stycket, och korrigerar det så här:

Trotskij röstade inte emot resolutionen om upproret. Men han yrkade att upproret skulle uppskjutas till andra sovjetkongressen, vilket i praktiken innebar att upproret torpederades, ty socialistrevolutionärerna och mensjevikererna kunde uppskjuta kongressen, och den provisoriska regeringen finge möjlighet att före kongressens öppna koncentrera styrkor för att krossa aktionen. (sid. 258)

Författaren till denna ”rättelse” visar inte någon större förmåga att få idéerna att hänga ihop. Man glömmer att förklara för oss varför resningen, som faktiskt sammanföll med inledningen av Andra allryska sovjetkongressen, inte misslyckades ”av den orsaken”. Skribenten glömmer att påminna oss om att då Trotskij föreslog att de två sakerna skulle ske samtidigt, så var det just för att regeringens militära styrkor då var otillräckliga för att stoppa resningen, eftersom regemente efter regemente gick över och ställde sig under Petrogradsovjetens ledning. Och han glömmer att förklara för oss varför regeringen, som kände till ”datumet” för resningen, inte förstod det som Stalin, Ponomarjov & Co begrep 20 år senare.

I *Kortfattad kurs* från 1938 skrev man:

Den 16 oktober ägde ett utvidgat sammanträde av partiets CK rum. Här valdes ett *Particentrum* för upprorets ledning med kamrat Stalin i spetsen. Detta Particentrum utgjorde den ledande kärnan i Revolutionära militärkommittén vid Petrograds Sovjet samt ledde praktiskt hela upproret.

I den nya versionen har denna förfalskning korrigerats något:

Organ för upprorets genomförande i huvudstaden blev Petrogradsovjetens Revolutionära militärkommitté, som bildats på CK:s förslag... (sid. 258-9)

Det är sant att denna kommitté utförde allt praktiskt arbete för resningen. Den lögn genom utelämnande som författarna till denna *SUKP:s historia* begått här är att inte minnas att dess ordförande var Leo Trotskij. På nästa sida hävdas att den 16 oktober det

till slut valdes ett revolutionärt militärcentrum för upprorets ledning bestående av Bubnov, Dzerzjinskij, Stalin, Sverdlov och Uritskij. Man beslöt, att centralkommitténs revolutionära militärcentrum skulle ingå i sovjetens revolutionära militärkommitté. (sid. 259)

Med andra ord, det organ som skulle ”leda” gick helt enkelt in i den redan existerande organismen och förändrade varken dess arbete eller dess huvuduppgifter, eftersom Trotskij förblev dess president och Antonov-Ovsejenko och Podvojskij hans närmaste ”tekniska” löjtnanter. Och för att toppa sina klumpiga ”rättelser”, lägger författarna till: ”Hela arbetet med att organisera resningen leddes av Lenin.” (sid. 256)

Hos John Reed (sid. 60 osv.) kan man läsa att allt organisationsarbete utfördes av Revolutionära Militärkommittén. Och för att slutligen citera ett vittne som knappast kan misstänkas för trotskistiska sympatier; här är vad Stalin själv påstod:

Allt arbete med att praktiskt organisera upproret genomfördes under direkt ledarskap av ordföranden i Petrogradsovjeten, kamrat Trotskij. Man kan med säkerhet säga, att partiet framförallt och i huvudsak har kamrat Trotskij att tacka för att garnisonen så snabbt gick över på sovjetens sida och för att den revolutionära militärkommittén gjorde ett så skickligt arbete. (*Pravda* nr 241, den 6/11 1918) [feldaterat hos Mandel. Ö.a.]

Fråga 9: Vem skapade Röda armén? Vem ledde dess operationer under inbördeskriget?

Svar: Även här ger *SUKP:s historia* prov på en illvillig och småaktig förfalskaranda. Den uppger inte att Leo Trotskij var den förste folkkommissarien för försvaret och nämner inte ens det faktum att han var Röda arméns skapare och ”segerns fader”, vilket bekräftas av det dekret som hedrade honom med Röda fanans orden den 7 november 1919.

SUKP:s historia namnger häller om buller några av de viktigaste militära och politiska ledarna inom armén: Frunze, Vorosjilov, Budjonnyj, med flera; S. Kamenev, Karbysjev, Sjaposjnikov, Stankevitj och Nikolajev på sidan 311; Andrejev, Bubnov, Vorosjilov, Gusev, Dzerzjinskij, Zjdanov[*sic*], Ziemliecka, Kalinin, Kirov, Kosior, Kujbysjev, Mechlis, Mikojan, Ordzjonikidze, Petrovskij, Postysjev, Sverdlov, Stalin, Frunze, Chrusjtjov [*sic*], Sjvernik, Sjtjadenko, Jaroslavskij [s. 349]. Men i denna lista ”glömmer” man arméns högsta ledare, som de senare generalerna Tuchatjevskij och Jegorov. Man glömmer också alla de bolsjevikledare som ledde de militära operationerna.

SUKP:s historia informerar oss bara i förbigående om att det ”under en tid” fanns ett revolutionärt krigsråd. Den ”glömmer” att de militära operationerna leddes av detta Sovjetrepublikens Militära Krigsråd. När det bildades 1918 ingick i detta råd: Trotskij (ordförande), Skljanskij (vice ordförande), generalerna Vatzetis, Smirnov, Rosengoltz, Muralov och Jurenjev. Av dessa åtta medlemmar blev senare fem ”likviderade” av Stalin. 1919 ersattes I.N. Smirnov, Rozengoltz och Raskolnikov med Smilga och Gusev. Till att leda operationerna i Ukraina utsåg centralkommittén speciellt Pjatakov, Smilga och Lasjevitj, vilka alla tre skulle komma att bli offer för Stalins terror.

Den avgörande roll Trotskij spelade som skapare av Röda armén kan bekräftas av tre vittnen som dagens officiella kretsar i Sovjetunionen bör ha svårt att ifrågasätta: Jacques Sadoul, Gorkij och Lenin själv.

Under sitt anförande vid Kommunistiska Internationals första kongress deklarerade Jacques Sadoul:

Vi har mycket att tacka denna [Röda] armés ledare för, men först och främst kamrat Trotskij, vars outtröttliga energi, förenad med hög intelligens och verklig genialitet, kunde ingjuta ny livskraft i den ryska armén, vilken fullständigt höll på att falla sönder. (Fullständigt protokoll på tyska, sid. 63)

I första utgåvan av Lenins *Samlade verk* på ryska (vol. XVI, sid. 73), prisade Lenin Trotskij för att han kunnat skapa Röda armén ”av de flisor som återstod av den tidigare regimens raserade byggnad”.

I sitt arbete *Lenin och den ryske bonden*, berättar Gorkij om en intervju med Lenin, som angående Trotskij sade honom:

”Visa mig en annan man som är kapabel att organisera nästintill en modellarmé på ett enda år, och vinna respekt bland militära experter. Vi har en man av sådan kaliber.” (sid. 95-6)

Det är sant att dessa två stycken ströks (eller mjukades upp) i senare utgåvor av Lenins *Samlade [sic] verk* och i Gorkijs arbete. Men även i denna fråga kommer snart den historiska sanningen att ta ut sin rätt.

Låt oss nämna att den nya *SUKP:s historia* lägger ytterligare en småaktig elakhet till förfalskningarna i den tidigare *Kortfattad kurs*. Den senare noterar, när den behandlar missöden under den utländska interventionen mot Sovjet-republiken: ”Så gjorde de franska matroserna i Odessa myteri under André Martys ledning”. I den nya *SUKP:s historia* (sid. 320), är revolten kvar, men André Martys namn har försvunnit.*

II. Vänsteroppositionens ursprung och dess kamp inom bolsjevikpartiet

Fråga 10: Förespråkade Trotskij ”militarisering av arbetet” i Ryssland?

Svar: För att förvrida syftet med den systematiska kamp som Vänsteroppositionen förde mot faran för en byråkratisk degenerering av bolsjevikpartiet och Sovjet-staten, påstår *SUKP:s historia*, i *Kortfattad kurs*’ efterföljd, att Trotskij vid Oppositionens inledande formering hade ”motsatt sig utvecklingen av arbetardemokrati i fackföreningarna. Han ville införa samma befäls- och administrationsmetoder som han brukade under sin tid som ledare för Järnvägs- och vattentransportarbetarförbundets centralkommitté”. (sid. 358)

Två sidor längre fram anklagar *SUKP:s historia* Trotskij till och med för att ha krävt tvångsmetoder istället för övertygande metoder i fackföreningarna. (sid. 360)

Här handlar det om en kraftig förvanskning av den historiska sanningen. Först och främst, formuleringen ”militarisering av ekonomin” och bruket av ”arbetsarméer” är inte formuleringar som Trotskij uppfann 1920; de är formuleringar som användes av hela partiet, vilket bekräftas av en resolution från bolsjevikpartiets 19:e kongress, vilken *SUKP:s historia* själv citerar på sidan 339-40! Detta var i slutet av inbördeskriget, i en stund när produktivkrafterna hade nått sin lägsta nivå, och handlade om att förhindra splittringen av det proletära avantgardet när armén demobiliserades, att döma det till arbetslöshet eller skingra det på landsbygden. Det var nödvändigt att istället engagera avantgardet i arbetet med att rekonstruera ekonomin, att utföra en stor del offentligt arbete av akut betydelse för landets återhämtning. Då den militära disciplinen vid denna tid var en kommunistisk disciplin, dvs. mycket långt från det nuvarande tillståndet i den sovjetiska armén, och man fritt kunde diskutera inom armén och bara använde övertygande metoder, var även formeln om ”arbetsarméer”, som användes av hela partiet, inte synonymt med att ”ersätta övertalning med tvång”.

1921 års debatt i fackföreningsfrågan handlade om något annat. Den handlade om vilken plats fackföreningarna och arbetarklassen skulle ha i den socialiserade industrin. Tre teser stod mot varandra:

Anarko-syndikalisternas; de ville omedelbart överföra administrationen av industrin till fackföreningarna och undertrycka varje centraliserad administration.

Lenins och fackföreningsledarnas; de ville bevara fackföreningarnas oberoende från staten, fackföreningarna skulle betraktas som instrument för att försvara arbetarnas konsumentintressen, men inte förändra systemet med industriledning.

* Om Martys öde, se [André Marty - en fransk revolutionär](#) av Brian Pearce (på marxistarkivet). *Red*

Trotskyjs och Bucharins; de ville försäkra ett betydande deltagande av facken och arbetarna i ledningen av den nationaliserade industrin.

Om vi idag studerar denna debatt i ljuset av senare erfarenhet, ser vi omedelbart att Lenins och Trotskyjs teser båda var delvis rätt och delvis fel. Lenin hade säker rätt när han insisterade på behovet av att bevara fackföreningarnas oberoende från en ”byråkratiskt deformerad” (formuleringen är Lenins) arbetarstat. Men Trotsky hade inte mindre rätt när han insisterade på att kampen mot byråkratin var utopisk så länge denna byråkrati inte träffades i sin makts verkliga solar plexus: kontrollen över industrin.

Sanningen är att kampen mot en byråkratisk deformation av arbetarstaten under övergångsperioden mellan kapitalism och socialism kräver både fackföreningarnas oberoende (som instrument för arbetarna som konsumenter), och ett alltmer aktivt deltagande av arbetarna i administrationen av industrin (för att försvara deras intressen som producenter). Det bästa instrumentet för att försäkra detta deltagande är emellertid inte själva fackföreningen utan arbetarrådet (fabriksrådet).

Fråga 11: Vilka var Lenins uppfattningar om administrationen av den sovjetiska industrin?

Svar: För att rättfärdiga de åtgärder som senare vidtogs av Stalin, 1930, där all makt över företagen samlades i diktatorns egna händer, sammanfattar *SUKP:s historia* (sid. 294) Lenins ståndpunkt i denna fråga så här:

Socialismens intressen, lärde Lenin, kräver att massan ovillkorligen underordnar sig arbetsprocessens ledning. Folkhushållningens ledning måste därför vara centraliserad, varvid företagen skall ledas av direktörer, tillsatta av sovjetmakten. Centraliserad ledning från statens sida och enmansledning måste förenas med massornas aktiva, medvetna deltagande i näringslivet och med olika slags kontroll underifrån.

Det är intressant att i förbigående uppmärksamma att denna sista punkt om de olika formerna för kontroll underifrån knappast kan hittas i 1938 års *Kortfattad kurs*. Och av goda skäl! Under den stalinistiska regimen fanns från 1932-33 inte ett spår kvar av sådan ”kontroll”. Administrationen av ekonomin och ledningen av fabrikerna var fullständigt byråkratiserad. Och även om Chrusjtjovs reformer har introducerat något som liknar kontroll underifrån, finns det knappast några exempel på genuint arbetardeltagande i ledningen idag. Men detta är en annan fråga, som vi ska återkomma till.

Stämmer nya *SUKP:s historias* beskrivning av Lenins uppfattning med sanningen? I huvudsak syndar man genom utelämnning. Här följer vad Lenin skrev i detta ämne i *Sovjetmaktens närmaste uppgifter* (1918) [*Valda verk i 10 band*, bd. 9]:

Ju beslutsammare vi nu måste gå in för en skoningslöst fast makt, för enskilda personers diktatur rörande bestämda arbetsprocesser, i bestämda moment av de rent verkställande funktionerna, desto mer mångskiftande måste formerna och metoderna för kontrollen nedifrån vara för att man skall kunna eliminera varje spår av möjlighet att vanställa sovjetmakten, för att man oavslått och outröttligt skall kunna rensa bort byråkratin ogräs.

Den första skillnaden mellan Lenin och den nya *SUKP:s historia*: Lenin kräver inte att principen om ”en enda ledning” ska vara absolut, utan att den bara var giltig vid denna tidpunkt, dvs. att den var berättigad av de speciella förhållanden som Sovjetstaten och den ryska arbetarklassen befann sig i just efter segern i oktober. Att överföra en tillfällig och smärtsam nödvändighet till en generell princip är att begå ett ganska stort misstag.

Andra skillnaden mellan Lenin och den nya *SUKP:s historia*: Lenin erkänner uppriktigt att det tillfälliga behovet av ”en enda ledning” medför en risk för byråkratisk deformation. *SUKP:s historia* håller tyst om detta. I samma pamflett tar Lenin starkt ställning mot dem som inför massorna håller tyst om denna sorts risk:

Att dölja för massorna att det är en avvikelse från kommunens principer att värva borgerliga specialister genom mycket höga löner skulle vara att sänka sig till de borgerliga politikernas nivå och att bedra massorna. Att öppet förklara hur och varför vi har tagit detta steg tillbaka och därefter offentligt diskutera vilka medel som finns för att ta igen det försummade – det betyder att fostra massorna och lära av erfarenheten, att tillsammans med dem lära sig hur socialism skall byggas upp.

Det är därför författarna till *SUKP:s historia* hamnar på samma nivå som ”borgerliga politiker” som ”bedrar massorna” när de förvanskar Lenins tankar.

Tredje skillnaden mellan Lenin och dessa författare: Lenin påstår underförstått att om formerna för kontroll underifrån inte stärks och breddas blir den byråkratiska deformationen oundviklig, eller åtminstone högst sannolik. Han hävdar också detta uttryckligen i frågan om tillfälliga höga löner för ”specialister”:

Höga löner verkar obestridligen demoraliserande både på sovjetmakten (så mycket mera som det vid den snabba omvälvningen var omöjligt att undgå att ett visst antal äventyrare och skojare anslöt sig till denna makt, vilka tillsammans med en del obegåvade eller samvetslösa kommissarier av olika slag inte har någonting emot att hamna bland ”stjärnorna” – i förskingring av statsmedel) och på arbetarmassan. Men alla tänkande och ärliga arbetare och fattigbönder kommer att vara ense med oss och erkänna att vi inte är i stånd att med en gång frigöra oss från det onda arvet efter kapitalismen, att vi inte kan befria sovjetrepubliken från en ”tribut” på 50 till 100 miljoner rubel (tributen för vår egen eftersläpning då det gäller att organisera en *av hela folket utövad* registrering och kontroll *nedifrån*) på annat sätt än genom att organisera oss, stärka disciplinen bland oss själva, rensa våra led från alla som ”bevarar arvet efter kapitalismen” och ”upprätthåller kapitalistiska traditioner”, dvs från lättingar, parasiter och förskingrare av statsmedel (nu är all jord, alla fabriker, alla järnvägar sovjetrepublikens statsmedel). Om de medvetna föregångsmännen bland arbetare och fattigbönder förmår att med sovjetinstitutionernas hjälp inom ett år organisera och disciplinera sig, rycka upp sig och skapa en stark arbetsdisciplin, så skall vi om ett år kunna göra oss kvitt denna ”tribut”, som man även tidigare kan minska – just i samma mån som arbetsdisciplinen och organisationen vinner framgång bland våra arbetare och bönder. Ju snabbare vi själva, arbetarna och bönderna, tillägnar oss en bättre arbetsdisciplin och en högre arbetsteknik med hjälp av de borgerliga specialisternas kunskaper, desto snabbare kommer vi att befria oss från all slags ”tribut” åt dessa specialister.

Lenin fortsätter:

Det finns en småborgerlig tendens till att göra sovjeternas medlemmar till ”parlamentariker” eller också till byråkrater. Detta måste bekämpas genom att sovjeternas *alla* medlemmar dras med i den praktiska förvaltningsverksamheten. Sovjeternas avdelningar förvandlas på många ställen till organ som undan för undan smälter samman med kommissariatet. Vårt mål är att dra med *hela den fattiga befolkningen* i den praktiska förvaltningsverksamheten, och alla slags åtgärder för att åstadkomma detta – ju mer olikartade, desto bättre – måste omsorgsfullt registreras, studeras, systematiseras och prövas genom en bredare erfarenhet och fastställas i lag. Vårt mål är att *varje* arbetande sedan han fullgjort sitt 8-timmars ”värv” i produktionsarbetet skall fullgöra statliga skyldigheter *utan ersättning*. Det är särskilt svårt att gå över till detta, men endast denna övergång är en garanti för socialismens slutgiltiga konsolidering.

Under hela perioden 1930-55 utökades inte metoderna för kontroll underifrån, eller fullgörandet av statliga gratisarbeten – de avskaffades helt. De höga lönerna sänktes inte, de utsträcktes istället till medlemmar och ledare i partiet (den berömda demoralisering som Lenin förutsett). Statliga funktioner utfördes inte gratis av alla arbetare, inte efter att de arbetat åtta timmar per dag, eller sju timmar eller ens sex, som nu är fallet i vissa sovjetiska industrier. Följaktligen är socialismen inte slutgiltigt konsoliderad, byråkratin har inte rensats bort utan utvecklats på ett monstruöst sätt, och den byråkratiska deformationen har utvecklats till degenerering. Sådana är de ofrånkomliga slutsatserna från de stycken av Lenin som citerats (i förvanskad form) av *SUKP:s historia*.

I volym XXXVI av *Samlade verk*, där man har samlat texter som inte publicerats i den tidigare ”fullständiga” utgåvan av Lenins arbeten, kan dussintals exempel på detta utelämnande hittas:

Hos oss har allting sjunkit ner i ”departementens” stinkande byråkratiska träsk. Att varje dag slåss mot detta kräver stor intelligens, auktoritet och kraft. Administrationerna? Ohyra! Dekreten? Smörja! (*Brev till Tsiurupa*, 21 feb. 1922, Vol. XXXVI, sid. 578 [CW vol. 36, s. 566])

Den statliga banken är nu bara en byråkratisk pappersskyfflande lekplats. Detta är sanningen, om det nu är sanningen du vill veta, och inte det sockersöta pladdret från de kommunistiska byråkraterna. (*Till Statsbankens president*, 28 feb. 1922, vol. XXXVI, sid. 579 [CW vol. 36, s. 567])

Räds inte att avslöja fel och inkompetens; ge bred publicitet åt och gör med all kraft varje arbetare på platsen som utmärker sig även så lite allmänt känd, för fram honom som exempel. Ju mer sådant arbete som görs, ju mer vi ger oss ut i den levande praktiken, och vänder vår och våra läsares uppmärksamhet bort från den infekterade miljön bland Moskvas byråkrater och intellektuella, ju större framsteg kommer vi att göra.... (*Brev till Osinskij*, 12 apr. 1922, vol. XXXVI, sid. 590 [CW vol. 36, s. 579])

Jag tänker mig att om några tiotal arbetare tas in i centralkommittén, så kan de bättre än någon annan gripa sig an med att pröva, förbättra och omskapa vår apparat. [...] Enligt min mening bör de arbetare som tas in i centralkommittén huvudsakligen inte vara sådana (till arbetarna hänför jag i denna del av mitt brev hela tiden också bönderna) som under lång tid tjänstgjort i sovjetorgan, ty hos dessa arbetare har redan utformats vissa traditioner och vissa fördomar, vilka just bör bekämpas. Till medlemmar i centralkommittén bör företrädesvis utses arbetare ur lägre skikt än det som hos oss under de fem åren höjt sig till sovjetjänstemän, arbetare som står närmare de vanliga arbetarna och bönderna ... (*Brev till kongressen* (tredje tillägget till *Testamentet*), 26 dec. 1922, vol. XXXVI, sid. 609-10 [*Valda verk i 10 band*, bd. 10])

Om man läser om dessa stycken (och vi skulle kunna citera flera dussin till), är det omöjligt att inte dra slutsatsen att Lenin före sin död var upptagen med tankar om den byråkratiska deformationen och degenereringen av staten och partiapparaten.

Fråga 13: Följde partiledningen dessa råd från Lenin, reagerade den på varningarna?

Svar: Nej. Man dolde texten i *Testamentet* för partiet (förutom för delegaterna till 13:e kongressen) och förnekade även offentligt dess existens. På en motion från Trotskij röstade man 1923 för att sätta upp kampen mot byråkratin på dagordningen och försäkrade att arbetardemokratin skulle breddas. Men när Trotskij 1923 publicerade [Den nya kursen](#), i vilken han åter tog upp Lenins appell för ”en förnyelse av apparaten”, och delvis återgav texten, reagerade partiledningen våldsamt då den såg sig utpekad som byråkratin. Istället för att i Lenins namn följa Trotskij i kampen mot byråkratin, slog man följe med byråkratin ”mot trotskismen”, och undertryckte därmed Lenins varning. Man raserade de sista kvarlevorna av arbetardemokrati och blev till sist byråkratin bonapartistiska diktatur, vilken man idag försöker presentera under den förskönande etiketten ”personkulten”.

Partiledningens val blev avgörande. Ty även om byråkratin i Ryssland 1923 tveklöst var en följd av objektiva villkor (revolutionens isolering i ett efterblivet land; det kapitalistiska förgångnas och omgivningens tyngd; bristen på kulturell och teknisk skolning bland de arbetande massorna; proletariats begränsade och otillräckliga specifika vikt i befolkningen, etc.) och i detta avseende var oundviklig, var inställningen hos den subjektiva faktorn – partiledningen och kadren – inte oundviklig.

Partiet kunde ha reagerat med att bredda maktens demokratiska bas, låta ett växande antal vanliga arbetare delta i maktutövningen, fördjupa friheten att diskutera och kritisera inom partiet och i sovjeterna och utarbeta en ekonomisk politik som skyndade på industrialiseringen och ökade arbetarnas tyngd i landet. Detta var den inriktning som Lenin uppmanade till

med sina sista krafter. Detta var den inriktning som Trotskij och Vänsteroppositionen därefter kämpade för.

Det var för att man inte insåg risken för byråkratisk degenerering, eller gjorde det för sent, som ledarskapet i det ryska KP förvandlades från ett hinder för denna degenerering till dess huvudsakliga påskyndare. De flesta av partiets ledare fick dessutom betala med sina liv för detta tragiska misstag.

Fråga 14: Återupprättar *SUKP:s historia* sanningen om Lenins testamente?

Svar: I 1938 års *Kortfattad kurs* förbigick man Lenins testamente med tystnad. I den nya *SUKP:s historia* har man citerat det på sidorna 401-02, men på ett helt förvanskat och falskt sätt.

SUKP:s historia förbigår således med tystnad alla de positiva omdömen som Lenin gav om de bolsjeviker han nämnde i sitt *Testamente* (Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Bucharin, Pjatakov) och behåller bara kritiken. Man undanhåller Lenins åsikt att Trotskij är ”den mest talangfulle” medlemmen i centralkommittén. Man undanhåller Lenins åsikt att Bucharin och Pjatakov var ”de mest framstående krafterna (bland de allra yngsta)”. Man undanhåller Lenins åsikt att ”Bucharin inte bara är en av partiets mest värdefulla och betydande teoretiker, utan anses också med rätta som hela partiets favorit”.

Till dessa utelämnanden ska två förfalskningar adderas. Enligt *SUKP:s historia* varnade Lenin partiet för Trotskijs ”icke-bolsjevism”; i realiteten skrev Lenin att Trotskijs icke-bolsjevikiska historia inte borde dras fram, inte mer än de misstag som Zinovjev och Kamenev begått under revolutionens inledning. Enligt *SUKP:s historia* varnade Lenin ”partiet för hans [Trotskijs] ytterst farliga återfall i mensjevismen”. Om detta finns inte ett ord i hela *Testamentet*.

Utelämningarna och förfalskningarna framstår desto mer groteska nu när *Testamentet* har publicerats i Sovjetunionen och varje läsare, genom att jämföra de två texterna, kan se hur redaktör-byråkraterna fortsätter ”att bedra folket” precis som ”borgerliga politiker”, för att upprepa Lenins formulering.

Fråga 15: Varför bildades Vänsteroppositionen?

Svar: *SUKP:s historia* påstår att Vänsteroppositionen bildades 1923:

Trotskij utnyttjade den omständigheten, att partiets ledare Lenin inte kunde fylla sina funktioner på grund av sin svåra sjukdom, och inledde på nytt kampen mot den leninistiska centralkommittén, mot partiet. Han antog, att svårigheterna i landet skulle gynna hans planer att överta ledningen av partiet och föra en linje, som slutligen skulle leda till att kapitalismen återupprättades.

I början av oktober 1923 skickade Trotskij ett brev till centralkommittén, vari han förtalade centralkommitténs arbete. ... Kort efter Trotskijs brev till centralkommittén framkom de 46 oppositionsmännens förklaring, som undertecknades av trotskisterna, ”de demokratiska centralisterna” och resterna av ”vänsterkommunisternas” och ”arbetaroppositionens” grupper. Bland dem märktes också några medlemmar av CK. De förklarade lögnaktigt, att partiapparaten ersatt partiet, och sökte hetsa kommunisterna mot partiapparaten genom att ställa denna emot partiet. (sid. 395-96)

Om en anklagelse för att apparaten fått stor plats i partiet och staten betydde ”mensjevism” och att ”när det kommer till kritan” arbeta för en restaurering av kapitalismen, då är den person som är mest skyldig för en sådan avvikelse Lenin själv, som i det tredje tillägget till *Testamentet* också kräver ”förnyelse av apparaten”. Vi har sett med vilken kraft Lenin angrep den ”byråkratiska ruttenheten”. De 46:s oppositionella plattform upprepade Lenins formulering mindre häftigt, men krävde konkreta åtgärder för att återupprätta arbetardemokratien inom partiet och sovjeterna. Vi finner att dessa krav rättfärdigas av Lenins ovan nämnda attack.

SUKP:s historia fortsätter med sina grova anklagelser genom att påstå att oppositionen

gav uttryck för mensjevikernas, socialistrevolutionärernas och den nya bourgeoisins aspirationer att under NEP-förhållandena träda fram på den öppna politiska vädjobanan. (sid. 396)

Vad gäller påståendet att Trotskij ”när det kommer till kritan” önskade återupprätta kapitalismen, är det märkligt att hans samtida inte noterade det, då de under många år lät honom ha ledande funktioner i staten och partiet. Det vi har här är grundlöst förtal, miserabla kvarlevor av de stalinistiska anklagelserna som skulle nedtystas genom fördömandet av ”personkulten”.

Den tragikomiska aspekten hos denna helt konstruerade tes är att majoriteten av medlemmarna i den berömda centralkommittén från oktober 1923, vilken klart personifierade de leninistiska värdena, senare likviderades av Stalin som kontrarevolutionärer. Författarna till *SUKP:s historia* finner sig då stå med den osannolika bedriften att ha fördömt både denna majoritet och oppositionen: de föredrar att inte nämna denna centralkommittés sammansättning, det skulle vara alltför pinsamt för dem.

Fråga 16: Vilken ekonomisk politik föreslog Vänsteroppositionen, med början 1923?

Svar: Det räcker med att ställa denna fråga för att inse att förtalet om att oppositionen ”i grunden”, ”objektivt”, ”när det kommer till kritan”, uttryckte ”pressen” från ”klassfienden”, kulakerna och NEP-männen, är ohållbart och lätt att avslöja. Faktum är att Vänsteroppositionen redan från början krävde en politik för snabbare industrialisering, utökad kamp mot kulakerna, en mer uttalad klasskamp både i städerna och (genom att stärka arbetarnas ekonomiska och politiska ställning) och på landsbygden (genom att förlita sig på fattigbönderna och stödja utvecklingen av producentkooperativ).

E.H. Carr, som på det hela är fientlig mot Trotskij och godtar ”etablerade fakta”, beskriver oppositionens förslag på följande sätt: en övergripande ekonomisk plan plus krediter till den tunga industrin. (*Mellan Lenin och Stalin. Sovjet 1923-24*, sid. 95-97.) Och det räcker med att man studerar någon kommunistisk publikation från perioden för att inse detta. I *Pravda* den 1, 3 och 4 januari 1924 finns texten från en lång debatt mellan Rykov, som talade för centralkommitténs majoritet, och talesmännen för oppositionen (Osinskij, Preobrazjenskij, Pjatakov och I.N. Smirnov). Oppositionens resolutionsförslag anser att Sovjetunionens ekonomi nu lider av ”att sakna en plan för samordning av arbetet i den statliga ekonomins alla sektorer”. Resolutionsförslaget betonar att det är utvecklingen av industrin som är nyckeln till ekonomisk framgång och avvisar idén om marknadens överhöghet till förmån för en ekonomisk plan. Man måste också tillägga att Mikojan, talesman för den stalinistiska fraktionen, angrep den ”trotskistiska” idén om en gemensam utvecklingsplan för industrin som ”höjden av utopi”. (Carr, *ibid*, sid. 129)

Vi skulle kunna fortsätta att citera, men till vilken nytta? Det räcker att ta en titt i någon rysk kommunistisk tidskrift från åren 1923 till 1927 för att inse att oppositionen verkligen bedrev en systematisk kampanj för en plan för påskyndad industrialisering och för en utökad kamp mot kulakerna. Det är av detta skäl som de styrande byråkraterna håller alla dessa texter väl dolda. Och av samma skäl förhindrade Stalin nogsamt allmänheten från att ha tillgång till dokumenten från 1917-18, vilka visar vilken verklig roll som Trotskij, de gamla bolsjevikererna och han själv spelade under och efter Oktoberrevolutionen. Nu har dessa texter publicerats. Det lär inte dröja länge innan den sovjetiska ungdomen ur dokumenten lär sanningen om striderna i denna period, trots lögnerna i *SUKP:s historia*.

Fråga 17: Är det sant att oppositionen ”lanserade äventyrliga paroller” om ökade jordbruks-skatte och höjda priser på konsumentvaror i sina förslag för landets industrialisering?

Svar: Här ser vi hur ackumuleringen av bedrägerier slutar i tilltrasslade motsättningar. På sidan 397 påstår *SUKP:s historia* att oppositionens förslag bara stöddes av NEP-män, men på sidan 394 anklagas Trotskij för att ha förespråkat ”att industrin skulle utvecklas genom

exploatering av bönderna”. ”Att exploatera” kulaken är ett märkligt sätt att stödja honom. Samma anklagelse blir än tydligare på sidan 426:

Särskilt farliga var trotskisternas förslag att öka böndernas jordbruksskatter och höja salupriserna på maskinvaror...Trotskisternas och zinvovjevännens kapitulationspolitik skulle i själva verket ha medfört kapitalismens restaurering i sovjetlandet.

Hur en politik som ökar böndernas skatter samtidigt är en politik för ”kapitulation” till dessa bönder eller de borgerliga elementen bland dessa bönder (vilka Trotskij föreslog skulle beskattas speciellt – vi ska återkomma till detta) är ett mysterium som bara byråkratisk logik kan förklara.

Vad hade redan skett? Så tidigt som 1923 hade Trotskij avslöjat ”sax”-fenomenet: Priset på jordbruksprodukter föll under trycket från en snabbare ökning av produktionen inom jordbruket än inom industrin. Priset på jordbruksprodukter föll medan priserna på industriprodukter steg, eftersom efterfrågan på dessa produkter var större än tillgången. Det är därför inte sant att Trotskij förespråkade ökade priser på industriprodukter; tvärtom, han hoppades att industripriserna, tack vare en snabbare utveckling av industrin, skulle kunna stiga mindre snabbt än jordbrukspriserna, eller till och med sjunka. Detta var det säkraste sättet att upprätthålla alliansen mellan arbetarna och bönderna.

Men bönderna var inte en enhetlig klass. Så tidigt som 1923 drog Trotskij och Vänsteroppositionen partiets uppmärksamhet till det faktum att en växande andel av det vete som såldes till städerna kom från kulakerna, vilka började koncentrera hela jordbruksöverskottet i sina egna händer. Genom att utnyttja handelsfriheten kunde också NEP-männen, de privata handlarna och distributörerna i städerna, samla en stor del av de ackumulerade tillgångarna i sina egna händer. Preobrazjenskij uppskattade denna privata ackumulation under åren 1923 till 1925 till ca 500 miljoner guldrubler. Oppositionen föreslog att en stor del av detta överskott, som befann sig i händerna på samhällets exploaterande skikt, skulle dras in genom en lämplig skatte- och prispolitik. De tillgångar som man på så sätt fick ihop skulle användas för att påskynda industrialiseringen och speciellt för att förbättra fattigböndernas situation.

Denna politik antogs ej. Under fem år förnekade partiledningen den fara som Trotskij och oppositionen pekade på. Bucharin och Stalin menade att det inte fanns någon motsättning mellan privat ackumulation och intresset för statens ekonomiska utveckling. De menade att oppositionen ”överdrev” kulakfaran. Och faktum är att de anklagade oppositionens förslag för att riskera att bereda vägen för ett brott i ”alliansen mellan arbetarna och bönderna”.

Men händelserna skulle ge dramatiska bevis för att Trotskij och oppositionen haft rätt. Som *SUKP:s historia* själv observerar på sidan 443: under vintern 1927-28 ”[vägrade] kulakerna, som ... hade stora spannmålsförråd ... i detta ogynnsamma läge att sälja spannmål till staten för de priser, som sovjetmakten fastställt.” – precis som oppositionen hade förutsagt för flera år sedan.⁴ På sidan 465 upprepas detta argument ännu mer eftertryckligt. Reaktionen från den stalinistiska fraktionen blev inte mindre våldsam – ”spannmålen konfiskerades” (sid.443) från kulakerna. Med andra ord, efter att ha anklagat Trotskij för att ha önskat ”förstöra alliansen mellan arbetarna och bönderna” och beskatta kulakerna mer, tvingades den stalinistiska

⁴ När Bucharin i centralkommitténs namn talade mot oppositionen vid Kommunistiska Internationals utvidgade exekutivkommittés VII session (enligt protokollet blev han ”hyllad med livliga applåder. Delegationerna sjöng Internationalsen”), sade han speciellt:

”Vilket var det starkaste argumentet från vår opposition mot centralkommittén? (Jag tänker på 1925.) Vi sade då:

Motsättningarna ökar oerhört, och centralkommittén är inte förmögen att förstå dem. Den sade då: Kulakerna, som har köpt upp nästan allt överskott av spannmål, organiserar en ”spannmålsstrejk” mot oss... Nu säger resultaten motsatsen.”

fraktionen helt enkelt att expropriera dem, vilket orsakade det fruktansvärda inbördeskriget och en nedgång i jordbruksproduktionen. Resultatet blev en katastrof vars effekter känns av än idag.

Om oppositionens uppfattning hade följts, skulle allt mer av kulakernas ”överskott” tagits om hand redan från 1923. Industrialiseringen skulle ha påskyndats med början samma år. Ansträngningarna under åren 1928 till 1934 kunde ha spridits ut över perioden 1924 till 1934; det sovjetiska folkets offer kunde ha blivit oändligt mindre betungande, förlusterna och slöseriet mycket mer begränsat, och resultatet mycket mer imponerande än vad det blev av den senfärdiga men feberaktiga industrialisering som Stalin beslutade om.

Allt detta kommer den sovjetiska ungdomen själv att upptäcka genom att studera och jämföra dokumenten från perioden. Förfälskningarna i *SUKP:s historia* kan inte mycket länge till dölja sanningen.

Fråga 18: *SUKP:s historia* påstår att kärnan i motsättningarna om principer mellan partiet och det trotskist-zinovjevistiska blocket var:

Frågan om möjligheten för socialismen att segra i Sovjetunionen... Trotskisternas och zinovjev-männens partifientliga block förnekade hårdnackat möjligheten av socialismens seger i ett land, i Sovjetunionen... [de var] uppenbara kapitulanter, vilka brutit med leninismen och av sagt sig den socialistiska Oktoberrevolutionens vinningar. (sid. 425-26).

Är detta sant?

Svar: Det är sant att frågan om att fullborda socialismen i ett enskilt land var en av de viktigaste teoretiska frågor som debatterades mellan Vänsteroppositionen och den stalinistiska fraktionen i centralkommittén 1923-27. Men, i motsats till vad författarna till *SUKP:s historia* insinuerar, skapade denna fråga buller och bråk kring problemet med industrialiseringen av Sovjetunionen, upprättandet av femårsplaner och utvecklingen av produktivkrafterna. *SUKP:s historia* kunde inte behandla dessa problem eftersom det var oppositionen och inte majoritetsfraktionen som först föreslog projekt för dem, mot den stalinistiska fraktionens uttalade motstånd och sarkasmer.

Det verkliga problemet var således inte frågan om att sätta igång industrialiseringen, att börja bygga socialismen, utan om att fullborda detta bygge i ett enskilt land. I grunden var det därför, åtminstone synbarligen, ett bråk om definitioner.

Om ett socialistiskt samhälle definieras som ett samhälle där produktionsmedlen i huvudsak är kollektiv egendom, då är det naturligtvis möjligt att fullborda denna process i ett enskilt land (även om det ännu idag inte är så i Sovjetunionen: kolchoserna förfogar över betydande produktionsmedel; de har till och med just fått äganderätt till jordbruksmaskiner; och de privata bönderna äger ännu en stor del av boskapen och miljoner tunnland mark).

Men denna definition, som ”uppfanns” av Stalin, överensstämmer på intet sätt med den marxist-leninistiska traditionen. Den kan bara rättfärdigas med hjälp av några udda citat av Lenin, tagna ur sitt sammanhang, där Lenin använder termen ”socialism” som synonym till ”socialistisk revolution” (speciellt i den välkända artikeln från 1915 om *Europas Förenta Stater*, vilken de stalinistiska författarna hänvisat till tusentals gånger). Däremot existerar det åtskilliga stycken där Marx och Lenin definierar det socialistiska samhället som ett samhälle där alla klasser har försvunnit, där staten likaledes försvunnit, där produktivkrafternas utvecklingsnivå och arbetsproduktiviteten är mycket överlägsen de mest avancerade kapitalistiska länderna, etc. I denna klassiska mening av begreppet har Sovjetunionen långt ifrån fullbordat socialismen idag, för att inte tala om 1936, då denna ”fullbordan” officiellt ”proklamerades” (och därigenom diskrediterade socialismen, vilken för arbetarmassorna i många länder kom

att identifieras med en levnadsstandard som var lägre än i de mest avancerade kapitalistiska länderna).

Låt oss citera ett par stycken från Lenin till stöd för denna klassiska definition av begreppet ”att fullborda byggandet av socialismen”:

För socialismens seger räcker det inte med att störta kapitalisterna; skillnaden mellan proletariatet och bönderna måste också avskaffas. (”Tal vid Tredje allryska fackföreningskongressen”, 7 april 1920, Lenin, *CW*, vol. 30, s. 504)

Har någon bolsjevik någonsin förnekat att revolutionen endast kan segra slutgiltigt när den innefattar alla eller åtminstone några av de högst utvecklade länderna! (*Samlade verk*, ryska uppl., vol. XVI, s.195)

[i ett] land kan en socialistisk revolution segra slutgiltigt endast om två villkor är förhanden. Det första är att den i tid stöds av en socialistisk revolution i ett eller flera framskridna länder... Det andra villkoret är en överenskommelse mellan proletariatet, som utövar sin diktatur eller håller statsmakten i sina händer, och böndernas flertal. (Lenin, *Valda verk i 10 band*, bd. 10, sid. 286)

Stalin skrev själv så sent som 1924 i sin bok *Om leninismens grunder*:

För att störta bourgeoisin är ett lands ansträngningar tillräckliga – om detta vittnar vår revolutions historia. För socialismens slutgiltiga seger, för organiserandet av den socialistiska produktionen är ett lands ansträngningar, i synnerhet då det är fråga om ett bondeland som Ryssland, inte tillräckliga, för detta kräves ansträngningar av proletäerna i flera framskridna länder. (*Leninismens problem*, sid. 204)

Även i den första utgåvan av hans *Till leninismens frågor* finner vi samma formulering! Låt oss tillägga att om problemet att fullborda socialismen idag har vissa realistiska aspekter (det handlar fortfarande om en avlägsen framtid, det är sant), är detta

1. på grund av att den ryska revolutionens isolering har brutits av den stora kinesiska revolutionen och av att flera deformerade eller degenererade arbetarstater skapats i Europa och Asien.
2. på grund av att Sovjetunionen, till skillnad mot hur det var 1923-28, har blivit en av de mest avancerade industrimakterna, rankad tvåa i världen.

Frågan kanske ställs varför debatten om denna obskyra punkt i den marxistiska teorin, en debatt som verkar rent akademisk, en fråga om definitioner, har tagit så stor plats i bolsjevikpartiets historia. Vissa personer har hävdat att Trotskij, genom att opponera mot teorin om ”socialism i ett enskilt land”, ”satte den internationella utbredningen av revolutionen i motsättning till industrialiseringen i Sovjet”. Vi har redan visat att denna tolkning av fraktionsstriden i det ryska partiet är falsk, eftersom oppositionen samtidigt som man krävde en påskyndad industrialisering bekämpade ”teorin om möjligheten att bygga socialismen i ett enskilt land”.

Om frågan om denna ”möjlighet” fick så stor betydelse för några av ledarna i ryska KP, så var det för att den redan objektivt speglade den nationalistiska, småborgerliga deformationen av deras tänkande; de önskade underordna den internationella revolutionens utveckling under deras (påstådda) intresse av att bygga socialismen i Sovjet. Detta ledde först den stalinistiska fraktionen till katastrofala politiska misstag, speciellt under den kinesiska revolutionen 1925-27 och i Tyskland 1930-33, vilket slutade med Hitlers maktövertagande, och senare till en öppet kontrarevolutionär politik i Frankrike, Spanien, etc. från 1934 till 1938, och i Frankrike, Italien, etc. från 1944 till 1948. Denna ideologi uttryckte enbart en given samhällsbyggnad, den sovjetiska byråkratins, speciella sociala intresse.

Ty det är helt klart att objektivt var den stalinistiska fraktionens kontrarevolutionära politik till oerhörd skada för Sovjet, och långt från att ”stödja” det ekonomiska uppsvinget i Sovjetunionen eller garantera en period av ”respit” inför en imperialistisk aggression. Den tillät Hitler att samla hela Europas koncentrerade styrka mot Sovjetunionen, precis som *SUKP:s historia* erkänner i fjortonde kapitlet. En politik som ger ett så förödande resultat motverkar Sovjets intressen, den är bara i samklang med ett byråkratiskt skikts intressen.

Fråga 19: ”I utrikespolitiska frågor förföll trotskisterna och zinovjevsmännen till att förneka nödvändigheten att försvara Sovjetunionen mot imperialistiska interventioner”, säger *SUKP:s historia* (sid. 426). Är detta sant?

Svar: Återigen är detta ett exempel på rent förtal. Trotskij kämpade till sista andetaget för den marxistiska principen om att försvara Sovjetunionen, en arbetarstat om än degenererad, mot imperialismen. Allt han skrev vittnar om detta. Den sista politiska strid han utkämpade – se hans bok [Till marxismens försvar](#) – handlade om precis denna fråga. Den trotskistiska Fjärde Internationalen har fram till denna dag förblivit trogen samma marxistiska princip. Historien kommer att visa att trotskisterna visste hur man förblev trogna principer och ståndaktigt avvisade all ”politisk subjektivism”; ty de höll fast vid försvaret av Sovjetunionen trots de värsta excesser (som pågår även nu) från de sovjetiska byråkraterna mot dem (mördandet av gamla oppositionella i Sovjet; mördandet och kidnappandet i Spanien och på andra platser; mordet på Trotskij; mord utförda under och strax efter Andra Världskriget).

Fråga 20: Förespråkade Vänsteroppositionen bildandet av ett andra sovjetiskt parti?

Svar: Fram till 1934 försvarade Vänsteroppositionen ståndpunkten att det var meningslöst att skapa ett nytt parti, att det var nödvändigt att kämpa för att korrigera det ryska KP, Kommunistiska Internationalen och alla de kommunistiska partier som deformerats av det stalinistiska ledarskapet. Oppositionen stred först som tendens och senare som fraktion, något man tvingades till genom den byråkratiska repressionen. I ett friskt demokratiskt parti med en korrekt politik är tendenser kortlivade; så var det i bolsjevikpartiet under Lenins tid. När fraktioner uppkom var det ett tecken på att något var objektivt fel. Lenin ansåg så även under perioden med Sjljapnikov-fraktionen (”Arbetaroppositionen”), vilken han bekämpade.

Stalin ville inte tillåta sådant. Han ersatte den marxist-leninistiska uppfattningen om det revolutionära partiet som en sammanslutning av likar med den byråkratiska och konservativa uppfattningen där varje tendens som går mot majoriteten i centralkommittén automatiskt och självklart var en ”objektiv agent för klassfienden”. Tillämpningen av denna uppfattning innebar i praktiken att varje demokratisk diskussion i partiet skulle förhindras.

Nu lär oss både erfarenheten och teorin att det är absurt att tro att majoriteten i ledande organ automatiskt lyckas inta en riktig ståndpunkt vid varje tillfälle. De problem som möter ett revolutionärt parti – och framför allt ett revolutionärt parti som har makten i en arbetarstat – är ofta nya problem vars lösningar knappast kan sökas genom referenser till klassikerna eller till tidigare situationer. Bara en uppriktig och demokratisk diskussion, en konfrontation mellan nya och gamla erfarenheter, gör det möjligt att till slut finna denna lösning.

Vid mer än ett tillfälle fann sig Marx och Lenin – för att ta bara dessa två – i minoritet i ledande organ i de partier de tillhörde. Att förbjuda diskussion och tendenskamp innebär att man försvårar det revolutionära partiets förmåga att anpassa sig till en ständigt förändrad verklighet och att agera på bästa sätt i enlighet med proletariatets intressen.

Det är inte heller möjligt att försvara de teser som säger att diskussionen bara borde tillåtas inom centralkommittéer och ledande organ. I själva verket ger en sådan praktik fördelar för majoriteten i centralkommittén och partiapparaten. Om man nu anser att denna majoritet kan begå misstag, så gör varje förhindrande av en demokratisk diskussion bland medlemmarna det

svårare att korrigera eventuella fel som begåtts – och det kan få förödande konsekvenser för partiet, arbetarklassen och arbetarstaterna, som exemplet med den stalinistiska jordbrukspolitiken visar oss.

En demokratisk diskussion förutsätter därför att olika tendenser inom centralkommittén inför kongressen fritt kan göra sina ståndpunkter kända för medlemmarna, i plattformar och i skrift och debatter runt dessa plattformar. Med andra ord, det förutsätter frihet att organisera tendenser. Och om fraktioner förbjuds, kan varje tendenskamp förhindras genom att anklaga en minoritetstendens för att ha förvandlat sig till en fraktion. Och om rätten att bilda olika sovjetpartier undertrycks, kan fraktions- eller tendenskamper stoppas genom att man hävdar att minoriteten ”objektivt” håller på att omvandla sig till ett andra parti. När politiska skiljaktigheter, om vilka historien ännu inte sagt sitt sista ord, blir alltför akuta eller långvariga, är det dessutom i själva paritets intresse att föredra att låta minoriteten organisera sig separat, hellre än att paralysera partilivet genom ändlösa strider. Det är genom att ställa plattformar från olika sovjetpartier mot varandra som den korrekta ståndpunkten slutligen kan uppstå.

Stalinisterna – och Chrusjtjov-anhängarna – försvarar motståndet mot rätten att bilda olika sovjetpartier, rätten att bilda fraktioner och rätten att bilda tendenser, genom skenbart lika objektiva som subjektiva argument.

Det objektiva argumentet säger att när det inte finns någon klassopposition så finns det inget berättigande för olika partier. Detta argument förutsätter först och främst att det inte finns konflikter av klasskaraktär i Sovjetunionen, och därtill att varje klass historiskt uttrycker sina intressen genom ett enda parti. Båda påståendena är falska. I Sovjetunionen finns två klasser – arbetarklassen och bönderna – vars historiska och omedelbara intressen ofta är olika. Dessutom lär oss historien att olika sociala klasser innehåller interna skikt, grupper och sektioner med tillräckligt olika intressen för att berättiga existensen av flera partier under en lång tidsperiod.

När det gäller det subjektiva argumentet, så vilar det på den svåra situationen för sovjetstaten, ett belägrat fort omringad av fiender, med en arbetarklass som är i kraftig minoritet. Detta argument hade en viss tyngd, men bara under en kort period under inbördeskriget, under vilket en viss begränsning av sovjetdemokratin kan ha varit oundviklig. Men är det inte slående, att det vid inbördeskrigets höjdpunkt inte bara förekom ständiga tendenskamper inom bolsjevikpartiet utan även olika sovjetpartier (speciellt socialistrevolutionärernas vänster, mensjevikerna, anarkisterna och Bund) som var legala under en avsevärd tid, medan massorna i dagens Sovjetunionen, som varken är avväpnat, belägrat, eller bara stöds ett proletariat i minoritet, som militärt och industriellt är tvåa i världen, varken har frihet att formera sovjetpartier, fraktioner eller tendenser?

SUKP:s historia påstår (sid. 430) att Vänsteroppositionen ”öppet kränkte sovjetlagarna” genom att organisera offentliga demonstrationer vid tiden för Oktoberrevolutionens tioårsjubileum. Faktum är att inget i den sovjetiska konstitutionen under denna period förbjöd organiseringen av sovjetpartier, offentliga möten eller gatudemonstrationer. Dessa traditionella arbetarrättigheter har aldrig formellt förbjudits. Det cyniska påståendet i *SUKP:s historia* avslöjar den avgrund som skiljer den sovjetiska lagstiftningen från byråkratins praktik.

Fråga 21: Varför uteslöts Vänsteroppositionen ur Sovjetunionens Kommunistiska Parti?

Svar: Vänsteroppositionen uteslöts eftersom dess medlemmar vägrade att avsäga sig sina övertygelser. Detta framgår klart från resolutionen från SUKP:s 15:e kongress, som speciellt framhöll:

Kongressen kräver ideologisk och organisatorisk avvärning av Oppositionen, kräver att de tar tillbaka de anti-leninistiska och mensjevnikiska ståndpunkter de ovan uttryckt och att de accepterar att överallt försvara partiets uppfattningar och beslut av partikongresser, partikonferenser och partiets centralkommitté.

För var och en av de aktiva deltagarna i oppositionen, såvida han vill ångra sina ideologiska misstag, måste partiet, för att åter släppa in honom, arbeta fram åtgärder och villkor som utesluter möjligheten av att det som har pågått under dessa senaste två åren återkommer. (*International Correspondence* 1927, nr. 12, sid. 1991)

SUKP:s historia upprepar i grunden samma idé (sid. 442). I oppositionens namn hade Kamenev i förväg besvarat detta otillbörliga krav (Trotskij och Zinovjev, de två talesmännen för oppositionen, hade uteslutits ur partiet strax före 15:e kongressen och hade inte kunnat tala där). Han hade deklarerat:

[Vi beslöt] att underställa oss partikongressens alla beslut, hur svåra de än må vara för oss [Avbrott, ”Det är formaliteter.”] och genomföra dem.

Genom att agera så agerar vi som bolsjeviker, men om vi – till denna ovillkorliga och fullständiga uppslutning kring alla beslut av partikongressen, till fullständigt avvisande och likvidering av varje fraktionell strid i alla dess former och upplösningen av fraktionella organisationer – om vi till allt detta lägger ett uppgivande av våra ståndpunkter, skulle detta i vår mening inte vara bolsjeviskt. Om vi från vår sida skulle avvisa uppfattningar som vi förespråkade för bara ett par veckor sedan, skulle det vara hyckleri, och ni skulle inte sätta någon tilltro till det. (*International Correspondence* 1927, nr. 128, sid. 1965.)

Här ställs två organisatoriska uppfattningar mot varandra:

Den demokratiskt centralistiska, vilket innebär att man obligatoriskt genomför, tillämpar och offentligt försvarar beslut som tagits av en majoritet, men som ger minoriteten rätt att behålla sina ståndpunkter, försvara dem inom partiet och efter att de testats i praktiken på nytt ifrågasätta majoritetens beslut under diskussionsperioder som fastställts av de ledande organen (speciellt före nationella kongresser och konferenser);

Den byråkratiskt centralistiska, vilket tvingar minoriteter ”att ideologiskt avvärna sig”, överge försvaret av sina idéer inom partiet, överge varje försök att förändra majoritetsbesluten, och som resultat förhindra varje korrigerande av fel som begåtts av majoriteten. Det behöver inte nämnas att hela den leninistiska praktiken är motsatsen till den byråkratiska centralismen, och att Lenin aldrig krävde att bolsjeviker som inte höll med honom i den ena eller andra frågan skulle ge upp sina idéer för att få stanna kvar i partiet.

Denna affär fick, som bekant, en tragisk fortsättning. Tvärtemot sin egen deklARATION, som vi just återgett, lade Kamenev och hans tendenskamrater i slutet av 15:e kongressen fram en deklARATION som förkastade deras idéer. Och som man kunde vänta sig – som oppositionen hade förutsett och Kamenev själv hade hävdade – började partiledarna snart att anklaga de kapitulerande oppositionella för ”dubbelspel”, ”hyckleri”, etc. (sid. 442). Men varför krävde de då en offentlig självförnedring? Var det för att moraliskt bryta ned dessa personer och förbereda dem för deras lögnaktiga ”bekännelser” vid Moskvarättegångarna?

III. Den marxistiska förklaringen till ”personkulten”, dvs. perioden med stalinistisk diktatur.

Fråga 22: Hur kollektiviserades det sovjetiska jordbruket och vilket blev resultatet?

Svar: Det sovjetiska jordbruket tvångskollektiviserades och under motstånd från den stora majoriteten av rika bönder och medelbönder. Resultatet blev fruktansvärt: en systematisk slakt av boskap och en förödande nedgång i jordbruksproduktionen. Detta följdes av en kris i

försörjningen av de sovjetiska städerna (och de arbetande). En kris som till och med Chrusjtjov medgav inte hade lösts 25 år senare.

Enligt den statistiska sammanställningen *The National Economy of the USSR*, som publicerades av den sovjetiska regeringen (Foreign Language Publishing House Moscow, 1957), uppgick hornboskapen 1928 (inom nuvarande Sovjets gränser) till 66,8 miljoner djur. 1930 hade den minskat till 50,6 miljoner, 1931 till 42,5 miljoner, 1932 till 38,2 miljoner och 1934 till 33,5 miljoner: hälften av djuren hade gått upp i rök på 5 år. Utvecklingen för spannmål var inte mindre katastrofal. Det dröjde till 1937 innan man åter nådde 1927 års produktionsnivå, och 1937 års per capita-värde hade ännu inte nåtts 1960.

Inför dessa odiskutabla fakta får vissa påståenden i *SUKP:s historia* en verkligt motbudande karaktär. Så påstås det (sid. 451) att organiseringen av kollektivbruk släpade efter ”bonde-massornas entusiastiska rörelse” mot kollektivisering, särskilt bland massan av fattiga bönder och mellanbönder. Nu utgjorde dessa fattig- och mellanbönder 85 procent av de sovjetiska bönderna. Så om denna massa verkligen entusiastiskt rusade iväg mot kolchoser, hur ska man då förklara det tragiska faktum att de på vägen dödade hälften av Sovjets boskap för att inte behöva överlämna dem till producentkooperativen?

På sidorna 456 och 462 hävdar författarna till *SUKP:s historia* att hela kollektiviseringen av det sovjetiska jordbruket var ”förberedd” av partiet och staten genom en serie ekonomiska åtgärder för att skapa en tillräcklig teknisk och jordbruksteknisk grund för det stora kolchosbygget. I verkligheten hade ledarna i den härskande fraktionen i KP vägrat lyssna till varningarna från Vänsteroppositionen, vägrat förbereda en gradvis kollektivisering och, med början 1928, panikartat dragit igång projektet utan tillräckliga förberedelser. Ännu värre: den dragkraft som gick om intet genom masslakten av hästar var större än den dragkraft som traktorerna bidrog med, fram till mitten av 1950-talet. Och trots en kraftig utvidgning av den brukade arealen, ökade produktionen knappt (förutom för odlingar till industrin) – vilket visar att produktiviteten inte hade ökat utan minskat.

Längre fram erkänner verkligen författarna till *SUKP:s historia* att ”misstag och överdrifter” hade begåtts under kollektiviseringen, och att ”många bönder, efter provokationer från kulakerna, hade slaktat kor, grisar, får och höns” (sid. 469). Men låt oss upprepa, om det var mer än hälften av den sovjetiska boskapen som slaktades, då handlade det inte bara om ”många bönder”, utan om en stor del (hälften, nästan hälften, eller mer än hälften) av bönderna som var mot kollektiviseringen och som tvingades in i kolchoserna med tvång. Och om det var fallet, hur kan man då sätta någon tilltro till *SUKP:s historias* påstående (sid. 462) att ”övergången till allmän kollektivisering innebar en genomgripande vändning till socialismen bland bondemassorna”?

Fråga 23: Varför korrigerades inte felaktigheterna i den stalinistiska jordbrukspolitikerna under 25 år?

Svar: När *SUKP:s historia* gör upp balansräkningen för den första femårsplanen framhåller man inte bara de obestridliga och imponerande framstegen inom industriproduktionen utan också den ”genomgripande förbättringen av de arbetandes levnadsstandard” i städerna såväl som på landsbygden (sid. 495). Man hävdar dessutom (sid. 516) att problemet att förse städerna med vete var helt löst sedan 1934: ”Staden erhöll detta år tillräckliga kvantiteter säd och andra produkter från jordbruket.” 21 år senare, 1955, erkände Chrusjtjov plötsligt att detta försörjningsproblem ännu inte var löst, och två år senare läxade han upp Malenkov för att ha hävdats motsatsen 1952. Detta visar hur tunt och grundlöst påståendet från *SUKP:s historias* författare är.

I verkligheten medförde den stalinistiska jordbrukspolitiken en kris i matvaruförsörjningen för det sovjetiska folket som varade från 1928 till 1955-56, dvs. i 27 år, och som medförde fruktansvärda uppostringar för folket, uppostringar som kunde ha undvikits. Det är självklart omöjligt att förklara sociala fenomen av denna dignitet med ett enkelt psykologiskt fakta ("personkulten"). Som marxister tar vi utgångspunkt i uppfattningen att sociala fenomen (som berör miljoner individer) måste ha sociala förklaringar, alltså bara kan förklaras av speciella aspekter i förhållandet mellan sociala klasser eller skikt.

Det faktum att SUKP under mer än ett kvarts sekel var oförmöget att förändra denna felaktiga politik, trots dess förödande konsekvenser för landet, arbetarklassen och alliansen mellan arbetare och bönder, visar tydligt att något var ruttet i partiet, att där inte längre fanns någon demokratisk centralism eller diskussionsfrihet, varken i toppen eller bland medlemmarna. De teser som säger att partiet hade genomgått en process av byråkratisk degenerering, vilket hävdats av Vänsteroppositionen sedan 1927, har således bekräftats.

Men denna byråkratiska degenerering av ett arbetarparti som regerar en arbetarstat kan inte bara vara ett politiskt fenomen. Den måste ha speciella sociala rötter, som måste blottläggas. Detta ska vi göra längre fram.

Fråga 24: Hur kunde Hitler ta makten?

Svar: Hitlers makttillträde blev den avgörande faktorn för världshistorien under 1930-talet. Det fick fruktansvärda följder, först för den tyska arbetarklassen, sedan för den europeiska arbetarklassen och slutligen för den sovjetiska staten och dess folk. Priset blev 20 miljoner döda och ofantlig förödelse.

I likhet med författarna till 1938 års *Kortfattad kurs* nöjer sig författarna till *SUKP:s historia* (sid. 499) med att observera att borgarklassen, trots att "det revolutionära uppsvinget var särskilt starkt inom den tyska arbetarklassen", "beslöt att låta hitleristerna komma till makten". Där är det stopp: det är allt. Men i ett land som slits sönder av klasstrider är ett "beslut" av den ena av de stridande parterna i allmänhet inte tillräckligt för en seger. Det är också nödvändigt att styrkeförhållandet är fördelaktigt, eller att den andra sidans politik tillåter en sådan utgång. Som resultat av splittringen och passiviteten inom arbetarklassen var dess styrka sådan i Tyskland att det var möjligt att införa en fascistisk diktatur i landet och krossa alla arbetarorganisationer.

Utan tvekan bar de socialdemokratiska ledarna ett tungt ansvar för detta resultat, vilket betonades i 1938 års *Kortfattad kurs* (sid. 285). I 1959 års *SUKP:s historia* hade det emellertid försvunnit. Men kommunistpartiet då? *Kortfattad kurs* nämnde att partiet hade fått sex miljoner röster, men *SUKP:s historia* utelämnar försvunnet detta viktiga faktum. Tveklöst uppstår då frågan: varför var denna imponerande styrka oförmögen att blockera vägen för fascismen?

Fakta förser oss med det trista svaret. De dåvarande kommunistiska ledarna, inklusive Stalin, hade fullständigt underskattat allvaret i den fascistiska faran. De hade trott att det "hitleritiska äventyret" bara skulle bli ett kort mellanspel innan tyska KP tog makten. De hade inte alls förstått vilken förödande effekt en fascistisk seger skulle få, både för den tyska arbetarklassen och för situationen i Europa. Trots den växande fascistiska faran hade de i praktiken saboterat en enhetspolitik inom arbetarklassen genom att framställa socialdemokratien som "huvudfaran", genom att hävda Stalins idiotiska tes om att "socialdemokratien och fascismen är tvillingar", teorin om socialfascismen.⁵ Trotskij och den internationella trotskistiska rörelsen varnade de ryska, tyska och internationella kommunisterna för denna falska politik.

⁵ Palmiro Togliati har gjort en senkommen men grundlig kritik av denna politik.

De uppmanade till organisering av en kommunistisk-socialistisk enhetsfront, från topp till bas, för att driva tillbaka den fascistiska offensiven, och sedan med deras förenade styrkor inleda ett angrepp mot kapitalismen. Även efter Hitlers utnämning till kansler hade arbetarorganisationerna några månaders respit, men inga försök gjordes för att organisera en antifascistisk resning.

Fråga 25: Vad hände i Sovjetunionen mellan mordet på Kirov, KP:s förstesekreterare i Leningrad, och Jezjovs avgång som chef för GPU?

Svar: Enligt *SUKP:s historia* förekom mellan den 1 december 1934 och den 1 december 1936 bara en händelse i Sovjets KP som är värd att nämnas: ”kontroll och byte av partidokumenten” (sid. 514). Eftersom Kirovs mördare hade medlemskort beslöt man att förnya dessa för att utesluta ovärdiga medlemmar. Man gjorde emellertid också misstaget att utesluta medlemmar som betraktades som ”passiva”. Det är otroligt men sant att detta är allt som *SUKP:s historia* har att säga om de tumultartade händelserna under dessa år.

Redan 1938 års *Kortfattad kurs* var lite mer explicit. Den påstår (Kap. 11) att ”Mordet på kamrat Kirov var, som det senare klarlades, utfört av detta förenade trotskij-bucharinska band.” Den fortsätter med att hävda att detta ”band” hade ”sålt sig åt det fascistiska spionaget”. Därefter beskriver den med tillfredsställelse de tre Moskvarättegångarna där ”dessa uslingar” (medlemmarna av den berömda leninistiska centralkommittén) hade erkänt att de ”förberett mord på alla övriga partiets och regeringens ledare”. Slutligen förklaras varför dessa ”människosläktets avskum” arkebuserades efter att ha utfört ”avskryvda brott under 20 år”.⁶

Av allt detta finns inte ett spår i 1959 års *SUKP:s historia*. Det enda som nämns är kontrollen av medlemskortet. Men till hjälp för att inse den hela och fulla sanningen om händelserna i Sovjetunionen vid denna tid har vi idag ett vittne av betydande tyngd: I. N. Chrusjtjov, förste sekreterare i Sovjetunionens KP, som deklarerade följande i sin berömda ”hemliga” rapport till 20:e kongressen:

Det har kunnat fastställas, att av de 139 personer som på den 17:e kongressen invaldes som ledamöter och suppleanter i partiets Centralkommitté, blev (huvudsakligen under åren 1937-1938) 98 personer arresterade och avrättade, dvs 70 procent av dem. [...] Det ödet drabbade inte bara CKs ledamöter utan också en majoritet av 17:e kongressens ombud. Av 1966 kongressombud med beslutande eller rådgivande rösträtt arresterades långt mer än hälften, nämligen 1108 personer, anklagade för kontrarevolutionära brott. Redan detta enda faktum säger oss hur orimliga, vansinniga och helt förnuftsvidriga dessa beskyllningar om kontrarevolutionära brott var, när de – som vi nu vet – framställdes gentemot en majoritet av deltagarna i partiets 17:e kongress [1934]... Det här skedde som resultat av maktmissbruk från Stalin, då han började tillämpa massiv terror mot partiets kadrer.

I ett annat ”hemligt” tal uppskattade Chrusjtjov att ”åtskilliga miljoner” kommunister och ärliga arbetare likviderades under perioden 1935 till 1938. Men hela denna serie av tragedier och brott av kolossalformat, som slutade med den fysiska elimineringen av majoriteten av de kommunistiska kadrererna i Sovjet – allt detta reducerar författarna till *SUKP:s historia* till en kontroll av medlemskort!

Det är sant att *SUKP:s historia* längre fram – utan något samband med Kirov-affären, förföljelsen av oppositionella, eller Moskvarättegångarna – nämner: ”massrepressalier mot de politiskt krossade ideologiska motståndarna”, för vilken också ”många ärliga, helt oskyldiga kommunister och partilösa” blev offer, och ”förtal och likvideringar” som Jezjov och Berija var anstiftare till. Men det handlar bara om två eller tre meningar i en passage om ”person-

⁶ Se Leo Trotskij's *Oeuvres Choiesies*, volym III, som i stort ägnas åt dessa problem.

kulten”, som självt – det är svårt att tro det, men så är det – är inlindad i en lång redogörelse kring ”stärkandet av sovjetdemokratin” och ”större demokrati i partiet” (sid. 535-38).

Fråga 26: Kan ”personkulten av Stalin” vara en tillräcklig förklaring till alla dessa fenomen?

Svar: Ett efter ett har vi undersökt tre ”fel” av Stalin som fick de mest fördärvliga konsekvenser för Sovjetstaten och arbetarklassen, såväl som för världsproletariatet: tvångskollektiviseringen, med den nöd och svält som följde;

socialfascism-politiken, med Hitlers makttillträde, krossandet av arbetarrörelsen i en stor del av Europa och invasionen i Sovjetunionen, en möjlighet som Stalin dessutom inte ville erkänna trots många varningar (sid. 575);

den fysiska utrotningen av en stor del av kadreerna i sovjetiska KP genom ”massterrorn”.

Alla dessa fenomen kan enligt författarna till *SUKP:s historia* härledas till ”personkulten”, vilken ”bromsade utvecklingen av sovjetsamhället men inte kunde stoppa den, och inte förändrade den sovjetiska strukturens socialistiska natur”.

Ur marxistisk synvinkel är det helt otillfredsställande att förklara sociala fenomen av sådan dignitet med ett enskilt fall av individuell psykopatologi. Som vi redan påpekat, kan sociala fenomen bara ha sociala förklaringar. Den enda meningsfulla marxistiska förklaringen till fenomenen i Sovjet är att ett byråkratiskt skikt som hade privilegier att försvara, privilegier som de åtnjöt på basis av det produktions sätt som Oktoberrevolutionen skapat, lade beslag på den politiska makten i Sovjetunionen och politiskt exproprierade proletariatet.

Dessa marxistiska teser, som försvarades av Leo Trotskij och Fjärde Internationalen, gör det möjligt att förklara de båda motstridiga aspekterna i den sovjetiska verkligheten under de senaste 30 åren: det enastående industriella och kulturella uppsvinget, som vittnar om existensen av ett produktions sätt som är överlägset kapitalismen, och de fruktansvärda brott som den sovjetiska byråkratin begått mot det sovjetiska och internationella proletariatet. Att hävda att ”socialismen har segrat” i Sovjetunionen, eller påstå att en ”statskapitalism” regerar där, duger inte för att förklara de båda sidorna av det sovjetiska myntet.

Fråga 27: Är den sovjetiska byråkratin en ny klass?

Svar: Nej, den har inte sina rötter i produktionsprocessen eller landets ekonomiska liv: den har ingen historisk roll att spela. Vad vi här har är en parasitär utväxt från det sovjetiska proletariatet och arbetarstaten, under en speciell historisk period och på grund av speciella historiska fenomen: den första arbetarstatens isolering, dess överlevnad trots en temporär ebb i världsrevolutionen, i ett fattigt och blödande land som lider av en enorm ekonomisk och kulturell efterblivenhet. Så för att bota den byråkratiska degenereringen behövs det ingen social revolution, det är inte nödvändigt att rasera produktions sättet eller den sociala ordningen; det räcker med en politisk revolution, en förändring av maktens former, återupprättandet av politisk frihet för det sovjetiska proletariatet och intern demokrati i partiet, sovjeterna och staten.

Fråga 28: Visar inte händelserna i Sovjetunionen efter Stalins död att byråkratin inte är ett socialt skikt med egna intressen och privilegier att försvara?

Svar: Guiseppe Boffa, *l'Unitas* specielle korrespondent i Moskva från 1953 till 1957 och intelligent talesman för Chrusjtjovs teser, skriver i *The Big Turn – From Stalin to Khrushchev*:

Anklagelserna från trotskister och socialdemokrater – och senare jugoslaverna – om att den ”sovjetiska byråkratin” har blivit en ”ny klass” faller på sin egen orimlighet. Den skulle aldrig kunna förändra produktionsförhållandena till sin egen fördel. Ingen grundläggande kommunistisk

princip har någonsin varit hotad. De byråkratiska elementens tenderar att differentieras och skiktas upp, och skiljas från folket. Men denna tendens kan inte utvecklas till en överensstämmelse med det sovjetiska samhällets struktur: den kommer att hamna i öppen konflikt med den. Detta bekräftas av de senaste årens historia. Den antibyråkratiska kampanj som idag förs i Sovjetunionen, genom tal och publikationer, har en ton av "klasskamp". Denna metod har med viss rätt kritiserats för att den överdrivit målet. Den demonstrerar emellertid bra dessa människors intolerans mot allt som, nära eller långt ifrån, verkar attackera deras principer. Lenin har anmärkt att även om kampen mot byråkratiska fenomen sträcker sig över dussintals år, så kan ett socialistiskt samhälle till slut besegra dem. [Sid. 113 i franska utgåvan, publicerad av François Maspero.]

Vi har medvetet citerat denna långa text av en av kommunistpartiernas officiella ideologer för att avslöja de deformationer, motsättningar och bumeranger som den innehåller.

Vi har just påmint våra läsare om att Leo Trotskij och den trotskistiska rörelsen aldrig har betraktat den sovjetiska byråkratin som en ny klass; i ärlighetens namn måste man också tillägga att inte heller de jugoslaviska kommunisterna har intagit en sådan ståndpunkt, förutom under en kort period då Milovan Djilas hade ett dominerande inflytande. När det gäller socialdemokraterna, de eviga motståndarna till Oktoberrevolutionen och Sovjetunionen, är det ren dumhet att blanda samman deras uppfattning med kommunistiska tendensers, som trotskisters och titoisters.

I stycket från Boffa, som vi just citerat, medger han att "den antibyråkratiska kampanj" som idag genomförs i Sovjetunionen har ett anslag av "klasskamp", eller mer exakt, av social kamp. Påståendet att det är "Sovjetunionen" (dvs. staten själv) som genomför denna kampanj motsägs av den påföljande meningen, där man påstår att "denna metod har med viss rätt kritiserats". I verkligheten är det staten som kritiseras och speciella sociala skikt (ungdomen, progressiva intellektuella, arbetare) som kraftfullt drivit denna "antibyråkratiska kampanj". Men om dessa skikt verkligen har drivit den antibyråkratiska kampanjen som en social kamp, hur kan man då fortsätta att ifrågasätta det faktum att det i realiteten handlar om ett socialt fenomen, dvs. uppkomsten av ett skikt av privilegierade människor?

När Boffa lyfter fram Lenins inställning till problemet med byråkrati, slår han helt riktigt fast att grundaren av sovjetstaten anser problemet komplext och långvarigt. Men han undviker nogsamt att ta upp de citat vi återgivit här, vilka bekräftar att Lenin på intet sätt uteslöt möjligheten av byråkratisk degenerering av Sovjetunionen. Behöver vi påminna om att även Stalin, så sent som 1925, inte heller uteslöt denna möjlighet?

Det faktum att den sovjetiska byråkratin aldrig har kunnat "förändra produktionsförhållandena till sin egen fördel" verkar korrekt, men är faktiskt grundat på en missuppfattning. Byråkratin hade inget intresse av att "förändra" de existerande produktionsförhållandena, av det goda skälet att dessa knappast hindrade att deras privilegier blomstrade och utvidgades. Dessa privilegier är, grovt räknat, begränsade till distributionssfären. För att försäkra sig om sina privilegier har byråkratin tvingats ta kontroll över hela det sociala överskottet. Det är detta välavgränsade befolkningskiktets godtyckliga och parasitära kontroll över detta överskott, som när det kommer till kritan är roten till den byråkratiska degenereringen. Denna rot har inte ryckts upp efter Stalins död eller efter 20:e kongressen.

Även om de har minskat något, är olikheterna i Sovjetunionen fortfarande extraordinära för ett land som påstår att det är socialistiskt. Direktörer i företagen, och andra högt placerade byråkrater, tjänar lätt 10 eller 20 gånger så mycket som en medelskicklig arbetare (för att inte nämna det sämst betalda skiktet – kvinnliga gatusopare, affärsbiträden, etc. – vars löner överträffas 30-falt). Ledningsfunktioner i företagen och i ekonomin är strikt reserverade för medlemmar i det privilegierade skiktet. Det finns varken ett verkligt arbetardeltagande eller något som liknar demokratisk arbetarkontroll. För de arbetande massorna finns inget sätt att

med sin kollektiva tyngd påverka centrala beslut om planeringen och den ekonomiska politiken. Det enda de kan göra är att protestera mot politikens effekter på deras levnadsstandard, och på så sätt sätta en viss press på regeringen.

Chrusjtjov-erans inträde har på intet sätt förändrat regimens grundläggande natur. Den enda demokratisering som har skett har varit i toppen av byråkratin, för vilken centralkommittén har blivit ett riktigt litet parlament. Det är sant att många reformer under Chrusjtjov-perioden har förbättrat massornas levnads- och arbetsvillkor; men detta var eftergifter under ett växande tryck från 1953 till 1956 – ett tryck som fick sitt logiska resultat i de polska och ungerska revolutionerna, något som Chrusjtjov till varje pris försökt undvika i Sovjetunionen. Dessa reformer bevisar inte att den byråkratiska regimen har försvunnit i Sovjet mer än de reformer som arbetarrörelsens uppsving tvingat av kapitalismen i Väst bevisar att kapitalismen försvunnit.

Och när Boffa påstår att ingen grundläggand kommunistisk princip någonsin varit hotad, motsäger han det han själv sagt ett par sidor tidigare, när han erinrade sig att, i motsats till Lenins lärdomar, ”specialisternas” höga löner utsträcktes till parti- och statsfunktionärer, och således bröt mot Pariskommunens princip. Lenin hävdade – i enlighet med Marx – uttryckligen att dessa höga löner utgjorde den huvudsakliga källan till en möjlig ”demoralisering” av sovjetmakten, en byråkratisk degenerering. Det är just detta det rör sig om i Sovjetunionen sedan Stalins seger.

Fråga 29: Då utrikespolitiken är en naturlig förlängning av den inrikespolitiken, bekräftar då den också en byråkratisk degenerering av Sovjetunionen?

Svar: Det är ingen tvekan om det. Utan att gå tillbaka till händelser från tiden före Andra Världskriget (nederlaget för den kinesiska revolutionen, Hitlers makttillträde, folkfrontspolitiken i Frankrike och Spanien, etc.), kan vi se bevis för det i (den ganska korta) beskrivningen i andra volymen av *SUKP:s historia* av Sovjetunionens internationella politik efter kriget.

Således nämner *SUKP:s historia* det jugoslaviska KP:s och det kinesiska KP:s makterövring, de enda två segrande sociala revolutionerna efter Andra Världskriget, men man är noga med att inte nämna att Stalin, sovjetiska KP, rådde Tito och Mao att inte ta makten. Är det inte bisarrt att en arbetarstat, en ”socialistisk” regering, slår till bromsarna för en utbredning av kommunismen i världen?

När författarna till *SUKP:s historia* behandlar den första efterkrigsperioden (sid. 643-44), nämner de att de franska och italienska kommunistpartierna stärktes och att klasskampen försvårades. Men plötsligt pratar de om bourgeoisiens offensiv och hotet från fascistiska och kryptofascistiska regimer! Detta reser frågan: Varför försökte inte dessa kommunistpartier, som kunde utnyttja kapitalismens svaghet i sina respektive länder, vilket *SUKP:s historia* erkänner, inte först välja den offensiva vägen? Svaret är välkänt: när kapitalismen var som svagast kastade franska KP, italienska KP och belgiska KP Lenins lärdomar överbord och gick in i borgerliga koalitionsregeringar, samarbetade i uppbygget av den borgerliga statsapparaten (Maurice Thorez: ”En enda stat, en enda armé, en enda polis.”), höll tillbaka strejker och drev med all sin kraft på för en rekonstruktion av den kapitalistiska ekonomin. Det var först när denna kriminella politik hade stärkt den tidigare så svaga kapitalismen tillräckligt mycket som bourgeoisien kunde gå till offensiv, med början 1947-48, eftersom massorna hade demoraliserats och svikits av kommunistpartiernas reformistiska politik.

Kan en sådan politik, dikterad från Moskva, leda till uppkomsten av en verkligt kommunistisk regering?

Och med början från 20:e kongressen, har Sovjetunionens KP slutligen med ökande kraft prisat den revisionistiska politik som kallas "fredlig samexistens" – en politik som inbillar oss att det går att undvika krig utan att krossa kapitalismen, att kapitalismen kan kollapsa utan en proletär revolution, att socialismens seger på världsskala kan komma mer eller mindre automatiskt, mer eller mindre direkt, som resultat av en starkare sovjetisk ekonomi. En sådan politik avvärjar arbetarna, sår passivitet och tvivel om proletariatets revolutionära möjligheter, och stryker i praktiken autentiska revolutioner som trots kommunistpartiernas politik bryter ut, som den algeriska.

Å andra sidan genomförde den sovjetiska regeringen otvivelaktigt ett segerrikt krig mot den nazistiska imperialismen. Sovjetunionens existens tillät att kapitalismen krossades (uppifrån, utan revolution) i länderna i östra Europa, och var till stöd för den koloniala revolutionens utveckling. Men dessa två motstridiga aspekter hos den sovjetiska utrikespolitiken speglar bara byråkratins motsägelsefulla natur: de hänger samman med de nya egendomsformerna och det nya produktionsätt som Oktoberrevolutionen frambringade. Byråkratin är en konservativ kraft som utnyttjar dessa nya former för sina egna själviska intressen. Denna dubbla sida hos byråkratin ser vi här i dess internationella politik.

Fråga 30: Är Sovjetunionen ett klasslöst samhälle, ett socialistiskt samhälle?

Svar: Författarna till *SUKP:s historia* påstår (sid.524) att de exploaterande klasserna har undertryckts i Sovjetunionen. Detta påstående är korrekt. Men det förhindrar inte att två distinkta klasser fortfarande existerar i landet: arbetarklassen och bönderna, vars intressen, utan att ständigt vara motstridiga, ofta kolliderar, och på ett våldsamt sätt. Dessa två klassers överlevnad beror till syvende och sist på produktivkrafternas otillräckliga utvecklingsnivå. Kvarlevande produktion för en marknad, pengar och löner – allt detta har definitivt samma grund. Som marxister förstår vi att statens överlevnad också har denna orsak. Påståendet att statens överlevnad skulle bero på behovet av att organisera ekonomin eller att försvara landet (sid. 539) är ohållbart ur marxistisk ståndpunkt, ty dessa funktioner kan i ett klasslöst samhälle tillgodoses bättre av andra slags social organisering.

Följaktligen har Sovjetunionen ännu inte byggt socialismen (det klasslösa samhället), utan befinner sig i en övergångsfas mellan kapitalism och socialism. Och efterhand som produktivkrafterna utvecklas och den kulturella nivån höjs, kommer massorna att svepa bort den byråkratiska regim som är ett hinder för samhällets optimala framsteg.

Översättning: B. Svensson